

ZIĆE

subotički dvojednik

Godina II. • Broj 20 • 8. travnja 1995. • Cijena 1 dinar

Bratislava Morina boravila u Subotici IZBJEGLICE ZAJEDNIČKA BRIGA

Izbjeglice smještene u paličkom hotelu "Sport" po svemu sudeći morat će preseliti u Omladinsko naselje, a troškove smještaja, ishrane i "režije" odnosa će, pored Općine i gradskih poduzeća, snositi i državna poduzeća. To je odlučeno 3. travnja na sastanku republikanskog povjerenika Komesarijata za izbjeglice Bratislave Morine s predstavnicima iz Subotice i direktorima državnih poduzeća (banke, PTT, Elektrovojvodina i sindikat).

Koliko je sastanak bio nekonvencionalan najbolje će vam ilustrirati sljedeći dijalozi:

Duško Stipanović (obraćajući se gradonačelniku): "Mnoge smo probleme rešavali, ali da vi to niste znali."

József Kasza: "E, to već ne valja!"

József Kasza (na sastanku s direktorima): "Ovdje su prisutni oni kolektivi koji u pomoći nisu sudjelovali spram vlastitih mogućnosti."

Bratislava Morina: "Ja ne sumnjam u njihovu časnost."

József Kasza: "Gospodo, ja ovdje živim dulje i bolje ih poznajem."

U dvosatnom, na momente "naelektriziranom", razgovoru čule su se razne primjedbe i sugestije, ali se na kraju ipak došlo do rješenja. Gradonačelnik József Kasza je na početku izvijestio gospođu Morina da se izbjeglice, koje se nalaze u hotelu "Sport" u dogledno vrijeme moraju otuda preseliti, kao i na činjenicu da se, dok se radnici šalju na "prinudni odmor", dio izbjeglica zapošljava. Gospođa Morina je na to odgovorila da se ona raduje svakom zaposlenom izbjeglici, jer time prestaje obveza Komesarijata da se stara o njima, ali i da ne bi bilo dobro da zbog toga dođe do antagonizama

između lokalnog stanovništva i izbjeglica. Gospodin Kasza je također rekao da je nekoliko obitelji već odavno izgubilo pravo na status izbjeglice, ali da takvu odluku nitko ne smije ili ne želi potpisati. Taj je problem izgleda riješen tako što je osobno Bratislava Morina obećala potpisivanje odluke o gubitku izbjegličkog statusa.

Obrazlažući odluku o iseljenju, općinski povjerenik za izbjeglice Nataša Maksimović je istaknula da se u hotelu "Sport" (čiji je vlasnik "Subotičanka") nalazi 56 lica, te da je još 8 firmi, koje su od 1991. preko Crvenog križa primili izbjeglice, podnio isti zahtjev tako da se broj onih kojima prijeti iseljenje iz sadašnjih objekata povećava na blizu 100. **Gábor Kudlik, predsjednik općinskog Štaba za izbjeglice upozorio je da Komesarijat za izbjeglice nema potpisan ugovor s općinskim poduzećima, te da će, ukoliko jedno poduzeće otkaže gostoprimstvo u svom objektu, ostali slijediti ovaj primjer "poput lavine". Ujedno Kudlik je napomenuo da najmoćnije organizacije (ZOIL "Novi Sad", banke, PTT, EV...) nisu pomagale u dovoljnoj mjeri, navodeći kao primjere ispostavu računa za struju ili telefon u situaciji kada izbjeglice objektivno to nisu mogle platiti.**

Na kraju ovog dijela sastanka odlučeno je da će u Omladinsko naselje, koje je u vlasništvu Ministarstva prosvjete, otići komisija Komesarijata kako bi provjerila postojeće uvjete za budući smještaj izbjeglica, te da se buduća financijska pomoć "organizira" i šalje na žiro-račun posebno namijenjen za izbjeglice. Na pitanje novinara kakva će biti sudbina još oko 1.800 izbjeglica u gradu, a koje se nalaze u privatnom smještaju gospođa Morina je odgovorila da se svaki koji iz bilo kojeg razloga nije u stanju brinuti o sebi ili o obitelji, može obratiti Komesarijatu.

Na sastanku s predstavnicima onih poduzeća koja nisu sudjelovala u pomoći spram svojih mogućnosti" u vrlo kratkom razgovoru dogovoreno je da će svako od njih izdvojiti financijska ili materijalna sredstva za pomoć izbjeglicama. Jedino što su tražili bio je broj žiro-računa.

Uskrsna poruka biskupa

Na mene si ruku svoju stavio.
Čudesna je briga tvoja za mene.

U uvodu uskrsne mise izgovaramo ove riječi, to je ulazna pjesma. Ta ruka Božja na nas stavljena i čudesna briga za nas je ono što nam daje snagu da krenemo naprijed, da budemo čisti od starog kvasca zloće i bezakonja, s beskvasnim hljebovima čistoće i istine, djelotvorni u izmjeni grešnog svijeta (usp. 1 Kor 5, 6-8)

Vijest o Isusovu uskrsnuću probudila je svijet. Iz Uskrsa je krenuo kršćanski pokret koji još uvijek djeluje u svijetu. Apostoli su počeli propovijedati, svima objavljuvati: Onaj Isus, kojega ste se vi odrekli i kojega ste predali na smrt, živ je. Bog ga uskrsnu treći dan i dade mu da se očituje...— (usp. Dj 10,40). Mi smo svjedoci toga. Sada Uskrsnuli ide pred nama. Poslao nas je da mu budemo glasnici i svjedoci. Mi zato svjedočimo svojom vjerom i životom. Svjedočimo novi život. Ne možete nas nikakvim progonstvom, nikakvim nasiljem, nikakvom mržnjom uništiti. Nepravda ne može slaviti slavlje. Zlo ne može biti jače od dobra. Dobro uvijek pobjeđuje.

Evo, Onaj kojeg se ljudski grijesi, laž i zloba, nepravda i zločin mislili zauvijek pobijediti, živ je. Slavi slavlje. Samo je uskrsnuće pravo slavlje, a drugo je sve varka, Uskrsnuli ide pred nama. Počeo je pokret oslobođenja, već ulazi u novi život. Taj novi život u svakom vremenu zadobiva svoje jasne obrise.

Nakon Velikog petka, Muke i Smrti, evo nas u Uskrsu koji seže do neba. Taj dan što ga učini Gospodin, dan je bez prestanka. Nema više svršetka. To je vječnost koja je počela.

Zato, eto mi, drago braćo i sestre, podignimo hrabro svoj pogled prema Uskrsnulome. Krenimo za njim u onu pravu pobjedu. Ruka je Božja stavljena na nas. Njegova je briga za nas čudesna. On, koji Isusa nije pustio smrti nego ga je uskrsnuo, on, koji nije dopustio da njegov pravednik trulež ugleda (Ps 16,10) neće ni nas prepustiti smrti. Isusov Uskrs je i naš Uskrs. Obrat će se sigurno dogoditi.

Kada je Isus uskrsnuo i kada je kršćanstvo krenulo u svijet nitko, pa ni sami učenici, nisu mogli znati što će se sve dogoditi. Još, kaže, nisu razumjeli Pisma (1v 20,9). Tako ni mi koji ovaj dan slavimo, pa makar imamo već gotovo dvomilenijsko povijesno kršćansko iskustvo, još sasvim ne shvaćamo što se sve mora dogoditi u Kristu. Uvijek smo pred budućnošću kao pred zagonetkom, ali jedno sigurno znamo: Krist je uskrsnuo i on je pred nama. On je naš put. On je naš život. Zato život mora slaviti slavlje. Ruku je svoju na nas stavio i mi možemo kroz vatru tpijenja. Eto nas na pragu pobjede! Ona se mora potvrditi u vremenu kao predznak konačne slave. Na kraju svih stradanja pravednost se mora uspostaviti, istina se mora očitovati, ljubav mora pobijediti. U Kristu je naša pobjeda.

Neka nas zato vazmeno slavlje osvježi. Crkva u svojim liturgijskim tekstovima kaže da je Bog uskrsnućem svojega sina krijepio svijet. Dao mu je novu snagu. I nas je ojačao u vjeri i nadi, potaknuo nas je na djela prave ljubavi da očistimo sve što je još uvijek stari kvasac i postanemo novo tijesto (1 Kor 5,7) s Uskrsnim: nema straha, nema kolebanja; u njemu je naša radosna pobjeda! S tim mislima: Sretan vam Uskrs.

Ivan Pénzes, biskup

kut
SRETAN USKRS

Ristićev put od kazališta do politike JOGGING TRASA "MANIFEST" - "DUGA"

Nakon raspada blokovske podele svijeta i održavanja ravnoteže mira strahom od mogućih velikih sukoba svijet je ostao u zrakopraznom političkom prostoru. Klasična podjela političkih partija na lijevicu, desnicu i centar gubi značenje. Nestaje referentne točke globalne orijentacije. Javljaju se brojna lokalna žarišta kao točke dezorijentacije. I tako lijevo, iz perspektive teorije uspavanog novog svjetskog poretka, postaje desno, a desno lijevo, a centar se gubi jer se preko njega i u njemu prelama i krije manjkavost ideje kako riješiti nastalu krizu.

Kod nas praktički sve partije i stranke inkliniraju radikalnom centru, nježno ili vojnički oštro zaogrniši se šinjelom nacionalizma. Zao duh nacionalizma pušten je iz boce, i sada nakon svih žrtava, razaranja i pojave novih mirotvoraca stidljivo ga treba vratiti u bocu, a šinjel skinuti i kao frak okačiti na vješalicu. Treba pobjeći iz vlastite kože, a da bijeg po mogućnosti bude neprimjetan i uz to po mogućnosti bezbolan.

Pojava Jugoslovenske udružene levice (JUL) jest jedan pokušaj bijega, ali još nepoznato od koga i gdje, mada se sluti na čiji se račun bježi. Činjenica je da su julovci namirisali da se politički centri moći moraju formirati na novim matricama. Moguće utemeljenje vjerojatno nalaze i vide u tomu što je SPS iznutra rovit, napose na "periferiji". Zatim, kao ljevičari iz iskustva znaju da je kapital bitniji od čalnstva za život partije. Otkuda u njemu toliko direktora i moćnika, a radničku klasu izmislit će malo kasnije. Treći moment vjerojatno nalaze u nužnoj decenarizaciji, odnosno u regionalizaciji. Četvrta komponenta nameće se kao nužni priključak socijaldemokratskim partijama svijeta kao partijska kopča sa njima.

Polazišta su dobra, međutim uvijek postoji jedno "ali", a ono se krije u nasljednoj hipoteci lijevog – crvenog. A lijevo, bar u ovom stoljeću, po svojim posljedicama bilo je desno od desnice i crnje od sivog.

Kako pobjeći od vlastitog pedigreea a da se pritom ne ugrozi ideja ljevice, bit će problem sa kojim će se novo rukovodstvo JUL-a na čelu sa novoizabranim predsjednikom Ljubišom Ristićem suočiti već na početku. Reditelj Ljubiša Ristić morat će preskočiti samoga sebe imajući u vidu dosadašnje njegovo ljevičarenje. Od sada će morati režirati predstave po strogo pisanom tekstu. Znajući tko scenario piše predstava će biti loša. No, s obzirom da će para i televizije biti dosta ona će biti gledljiva. Njegova promotivna misao za malade "koji znaju da je jedino realno zahtevati nemoguće" ma koliko umjetnički i idejno istrošena u našim uvjetima sadržajno, a poglavito egzistencijalno, je inovirana, s obzirom da ona ovdje znači kako pristojno živjeti od vlastitog rada. Za početak zvuči nemoguće. Ljubiša Ristić imat će problema i sa novostvorenim mirotvorcima, s obzirom da mir bez temeljnih demokratskih institucija nije moguć. A Ristić je institucija ne samo uspješno rušio nego i razarao, a da pri

tom račune nikome polagao nije. Kaos, nerad i improvizacija nisu preporuke da se zadati domaći zadatak dobro obavi ni u kazalištu a kamoli u jednoj partiji. Bit će političko biće reditelja Ristića razapeto između domaćeg zadatka i stvaranja njegovog novog julijanskog političkog imidža. Dužnost nimalo laka ali izazovna, jer će valjano trebati pretrčati put od "Komunističkog manifesta" do tekstova pisanih u "Dugi". U međuvremenu SPS će preći u JUL, a JUL u SPS, vešće biti opran a izborna utrka može početi.

Pitanje što je lijevo a što desno u našem političkom diletantizmu uspješnije bi se moglo odrediti bezidejnim dualizmom sijeno – slama.

Vojislav Sekelj

Kako nas vide drugi? LIPE RIČI

Subotički "Žig" - glasilo bunjevačkih Hrvata

Sekcija Društva hrvatskih književnika i Hrvatskog centra PEN-a za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljentištvu u Zagrebu, u svom novom glasilu "Korabljica" (prinosi za povijest književnosti u Hrvata, godište II., 1994. br. 2), obradovala nas je kratkim, ali lijepim izborom iz naše književnosti pod naslovom "Lipe riči – iz književnosti bunjevačkih Hrvata". Ova rečenica uvod je članka "Lipe riči" u rubrici Kultura subotičkog dvotjednika "Žig", glasila Hrvata – Bunjevaca u Bačkoj.

Naš stav, Društvo, Učetiri oka, Slikom i riječju i Intermezzo stalne su rubrike dvotjednika iz kojih doznajemo o životu Hrvata u Subotici i okolici, njihovim običajima, kulturnom stvaralaštvu, svakodnevnim brigama i potrebama, razmišljanjima i stavovima.

Uredništvo "Žiga" (Vojislav Sekelj – glavni i odgovorni urednik, Lazar Merković, Zlatko Romić, Dragan Vidaković i Tomislav Žigmanov) doista pozorno prati događaje u Hrvatskoj (posjetu pape Ivana Pavla II. u Hrvatskoj posvećena je stranica u rujanskom broju "Žiga"), pravodobno o njima izvješćuje, a glavninu dvotjednika posvećuju bunjevačkim Hrvatima, razgovorima o aktualnim događanjima, politici, izložbama, kazalištu i knjigama, poljoprivrednim temama, filateliji, bunjevačkim narodnim "pripovitkama", izboru iz starog tiska...

Na stranicama "Žiga" nalazimo pjesme i priče bunjevačkih književnika, ali i velikana pisane riječi – Antuna Branka Šimića, Miroslava Krleže, Antuna Gustava Matoša... te sjećanja na ljude zaslužne za očuvanje bunjevačke književnosti. Predstavljen je tako životopis Balinta Vujkova (1912 – 1987), književnika, kritičara, "sakupljača narodnih pripovjedaka, poglavito hrvatskih (bunjevačkih) autora tridesetak knjiga koji je svome narodu, poglavito Bunjevcima i Šokcima kao česticama integralnog hrvatstva, podigao trajan književni spomenik koji čuva njegovu duhovnu baštinu, dušu, biće..."

Ive Prčić pjesnik je i sakupljač bunjevačkog narodnog blaga, zaslužan za djela u kojima su opisani bunjevački narodni običaji, a u povodu 100. obljetnice rođenja, na prošlogodišnjoj proslavi Dužijance, posvećena mu je i književna

večer. Dužijanica, kojom se obilježava završetak žetelačkih radova, običaj je koji je postao zaštitnim znakom Bunjevaca i njihove kulture. Proslava Dužijance prigoda je da se iskaže kulturna djelatnost u protekloj godini. Tako ona uključuje i literarni natječaj o temi Dužijance, obilježavanje djelovanja istaknutih bunjevačkih književnika, natjecanje risara... Središnja manifestacija je sv. misa zahvalnica, kao simbol i kruna duhovnog, i predaja kruha gradonačelniku, kao simbol i kruna njenog svjetovnog dijela.

Književnik i skladatelj Josip Andrić (1894 – 1967) autor je "Dužijance" – "narodne opere iz bunjevačkog života u dva čina s međuigrom", premijerno prikazane 1953. godine u Narodnom kazalištu u Subotici, a nakon gotovo 42 godine ponovno uprizorene, i to u osječkom Hrvatskom narodnom kazalištu, kao prva bunjevačka opera, što joj priskrbuje istaknuto mjesto u kulturnoj tradiciji bačkih Hrvata.

Želja za očuvanjem govora i običaja Hrvata – Bunjevaca te mišljenje "da se umjesto inzistiranja na nacionalnoj državi težište mora pomjeriti ka nacionalnom biću iz kojega će izrasti moderna pravna država, te će nacionalna identifikacija biti stvar odgovarajućih institucija a pripadnost ovoj ili onoj naciji stvar osobnog opredjeljenja", smjernice su djelovanja uredništva "Žiga".

Međutim, nedostatkom materijalnih sredstava za dostatno opremanje novinske redakcije i etiketiranjem "kroatocentrični" ili "liberalni građani" nastoje biti usporeni i ometeni u svojoj hvalevrijednoj zadaći. "Pomozimo 'Žigu'", pismo je jednog čitatelja u kojem poziva da se dvotjednik čita i promovira jer "dugo smo vapili za ovakvim novinama. Utjeha je došla – samo je prihvatimo."

Sanja Viduka
Vjesnik, 18. ožujka 1995.

Subotički dvotjednik, "Žig", izlazi od prošlog leta. U Redakciji su novinari svih nacionalnosti, a tekstovi kolega Mađara se prevode na varijantu – srpski ili hrvatski – koju oni žele. Urednik Vojislav Sekelj list predstavlja kao građanski i liberalno demokratski, kako kaže, opstaju zahvaljujući reklamama, sponzorima i prodaji lista.

Ljiljana Gogić
Vreme, 3. travnja 1995.

ŽIG broj 20.
Izlazi dvotjedno
Adresa uredništva: Subotica, Preradovićeva 4
Telefon: (024) 30-136
Izdavač: D.O.O. za novinsko-izdavačku delatnost
"Új Hét Nap" Lapkiadó Kft.,
Subotica-Szabadka,
Trg Lazara Nešića 1/VI.
Osnivač i glavni i odgovorni urednik:
Vojislav Sekelj
Uredništvo: Lazar Merković, Zlatko Romić, Ivan Rudinski, Dragan Vidaković i Tomislav Žigmanov
Tehnički urednik: Ivan Hegediš
Tisak: "Globus", Subotica
List je registrovan kod Republičkog Ministarstva
za informisanje Republike Srbije pod brojem
1620 od 25. travnja 1994. godine
"Žig" izlazi svake druge subote
Žiro račun: Slu'ba za platni promet,
Subotica 46600-603-5-3301,
"Új Hét Nap" - za "Žig"

Šta da vam kažem

Ko to tamo puca?

Raspalom SFRJ raspale su se, izgleda, i neke poruke iz pesmica koje smo rado oponašali. Sećate se one o miliciji koja "trenira strogoću"?

Bilo je strogoće, nema govora, ali bilo je i reda. Nije bilo svakodnevnog puškaranja i raznih "dum" od onih okruglih naprava što u imenu asociraju na osnovni pribor za jelo. Retko kada su napadani poštari, možda ponekad u nekom selu ili zabiti, ali usred megalopolisa, nikad. Teško se moglo dogoditi da čovek dođe u grad, ubije trojicu ljudi, ostavi krvave tragove, a onda se jednostavno – izgubi. Propao u zemlju. Nije bilo ni masovnih zločina...

Neko bi mogao pomisliti da plačem za nečim što je prošlo. Ti što će to pomisliti, u pravu su, ali "plač" je samo za onom veštom milicijom koja nas nije samo kažnjavala zbog pojasa za vezivanje u automobilu ili pogrešnom parkiranju, već se sa kriminalcima nesebično obračunavala.

Danas je klima izgleda malo klimavija. Rat u komšiluku naoružao je bezbroj ljudi spremnih da potegnu "pucu" i na jedan pogled, a ako je još džep "gledaoca" malo podeblji, smrt je garantovana.

Naša se milicija, izgleda, ne snalazi najbolje u sadašnjim prilikama. Za ubicom mladog paličkog biznismena Marka Pejanovića "još se traga". Organizator zločina "Eskadrona smrti" uhapšen je u Mađarskoj tek kada je u Subotici ostavio nekoliko mrtvih glava. Čovek koji je prošlog leta u predvečerju u "Teslinom naselju" ubio trojicu naših sugrađana izmakao je miliciji "za dlaku". Dvojicu ubica koji su u martu ugasili život čak sedmoro naših sugrađana uhapsila je mađarska policija.

Ubice su, jednostavno, posle zločina otišle u inostranstvo, a tamo su ih policajci bez ikakvih posebnih planova, štabova, specijalaca, vođa potera i na "seljački" način jednostavno – uhapsili.

I, sada ostaje pitanje šta radi naša milicija? Odgovor nije težak: radi svoj posao. Kako ga radi, to svi vidimo. Protiv onih koji ubijaju, uglavnom, milicija gubi bitku.

Ima, međutim, i poslova za koje se ne bi moglo reći da su teški i da za njih trebaju posebna školovanja i pripreme. Treba samo prošetati gradom uveče, ali i preko dana, i videti koliko je automobila u zabranjenoj gradskoj zoni, šta biciklisti rade po "korzou" i kako i kuda sve voze "mladi rolisti". Čini se da nije mnogo komplikovano inervenirati bar u ovakvim slučajevima izuzev, naravno, ako i to nije pretežak posao za miliciju koja retko kada stiže ubice.

Možda je moto čuvara javnog reda izreka jednog humoriste koji napisao da "rezultata nema. U tome je tajna uspeha".

Milenko Popadić

U susret hrvatskom programu Radio Subotice ŠTOVANI SLUŠATELJI I (ANTI)NAVIJAČI

Svakome tko poznaje savezni i republički ustav, ne bi trebalo da predstavlja osmo svjetsko čudo uporaba jezika naroda i narodnosti u ovoj našoj domovini, u kojoj prema našoj novokomponovanoj sugrađanki, ministrici Margiti Savović, nacionalne manjine uživaju prava "iznad" međunarodnih normi, te vlada neviđena demokracija. Ali, ustav je jedno, praksa je drugo. Razlika između njih je tolika da je nekima nepojmljivo što je Skupština općine Subotice pored dosadašnjih zvaničnih jezika i pisma (srpskog i mađarskog) uvela i hrvatski, te je donijela odluku o uvođenju radio-programa na hrvatskom jeziku. Ovo je dužna pažnja prema 20% stanovništva Općine. Ovih dana se priprema osnutak uredništva programa na hrvatskom jeziku. I eto nevolje! Dok ogromna većina stanovništva smatra normalnim da njihovi sugrađani mogu upotrebljavati svoj jezik i pismo i da imaju radio emisije na svom jeziku, pojavili su se dušobrižnici, koji raznim smicalicama žele omesti provedbu spomenute odluke općinske samouprave.

Ne čudimo se zvaničnicima SPS-a, predsjednici Ani Prčić i tajniku Dušanu Stipanoviću, gubitnicima u eri subotičkog predsjednikovanja Radomana Božovića i prilikom postkomunističkih izbora, koji, – ako već ne mogu ovladati Suboticom – siju mržnju i nepovjerenje među građanima ove višenacionalne okolice. Oni su se kao prvi javno usprotivili uvođenju programa na hrvatskom jeziku u Radio Subotici. Nisu imali ozbiljnije protuargumente, nego da je prerano činiti isto, dok još nisu regulirani međudržavni odnosi s Republikom Hrvatskom. Nije nam jasno u čemu je krivnja ovdašnjih Hrvata što Veliki Vođa Srbije tvrdoglavo odbija slijediti primjer

međunarodne zajednice i da prizna okolne zemlje, osamostaljenje "bivših" republika nekadašnje Jugoslavije. Napose, kakve veze ima sa pravima naših građana Hrvata inozemna politika. Ljudska prava su izvorna i neotuđiva, te nosioci tih prava ne smiju biti taoci nikakve politike, niti se njima može trgovati! Kakvo li je farizejstvo zahtjevati Srbima u Hrvatskoj i Bosni ništa manje nego samostalnu državu, a u svojoj državi ometati ostvarivanje prava svojih građana hrvatske narodnosti!? Kao drugi razlog njihovog protivljenja je što – navodno – ovdašnji Hrvati ni ne znaju "zvanični" hrvatski jezik. Lijepo što su ovu grozotu priznali gospoda drugovi, otkrivajući tužnu istinu o nekadašnjoj ravnopravnosti naroda i narodnosti, kada su vojvođanskim Hrvatima polako ukinuli i škole i kazališta. Nakon razdvajanja srpskohrvatskog jezika na srpski i hrvatski, ovdje se njeguje samo srpski, a bilo bi prirodno da se isto čini i sa hrvatskim jezikom.

Ne iznenaduju nas ni obnovljeni komunisti, koji su pod isprikom borbe protiv nacionalizma, pogrđnim izrazima napali i budući radio-program i Hrvate. Isto čine i sa Mađarima koji traže svoja prava. Ovo je njihov internacionalizam, ili interni nacionalizam!

Ne čude nas ni radikali, koji imaju druge zamisli u povodu nacionalnih manjina politike (jedno)nacionalnog pitanja, iako su u manjini u Subotici, a to nitko nije zlorabio!

Čude nas međutim neki novinari Radio Subotice, uredništva programa na srpskom jeziku! Ne smijemo im zamjeriti što ne pristaju praviti program na hrvatskom jeziku, ali potpuno je neshvatljivo, da su se usprotivili oformljenju takvog uredništva! To nije samo podleganje političkoj indokrinaciji (još "nije vreme za hrvatski jezik"), nego je i nacionalizam, napose i primitivizam. Umjesto da bar dobrom voljom potpomažu ostvarivanje elementarnih prava svojih sugrađana, i da im to čini zadovoljstvo, oni im žele uskratiti ta prava! Srećom, to ne ovisi od njih, nego od općinske samouprave.

István Valihora

Subotica postala član United gamesa

Asocijacija mira

U malom austrijskom mjestu Müzzstegu od 28. ožuka do 2. travnja održan je susret gradova u okviru asocijacije United games. Prisutne delegacije predstavljali su delegati Berlina (Njemačka), Müzzzuschlaga (Austrija), Kopra (Slovenija), Plzeňa (Češka), Pape, Veszpréma i Balatonfüreda (Mađarska), Trenčina (Slovačka) i Subotice (SRJ).

Jedan od povoda susreta bio je dogovor oko pripreme i organizacije musicala, a u vezi s 50. obljetnicom postojanja UN i daljnje suradnje djece svijeta. Ova suradnja gradova ima za cilj kroz igru resocijalirati djecu s porukom mira, tolerancije, druženja, te širenje poznanstava i razmjene iskustava kroz igru.

Značajno mjesto susreta dobio je i prijem gradova Subotice i Trenčina za ravnopravne članove Asocijacije. Suboticu je na prijemu predstavljao **Imre Kern**, predsjednik IO, a članovi delegacije, koji su sudjelovali u razradi sadržaja programa proslave, činili su **Lazo Vojnić Hajduk**, dopredsjednik IO i član IO **Zoltán Siflis**.

Centralna proslava United gamesa održat će se od 7. do 10. lipnja u svim navedenim gradovima, a u Subotici musical će biti izveden 10. svibnja u Sinagogi. Kako smo od Laze Vojnić Hajduka, jednog od organizatora, saznali pripreme u Subotici su u tijeku i sve se odvija prema utvrđenom programu.

Pokrovitelj ove manifestacije u našem gradu jest predsjednik SRJ gospodin **Zoran Lilić**.

(v. s.)

Razgovori o kulturnoj suradnji Craiove i Subotice Protokol na ljetu

Delegacija grada, koju su sačinjavali **Imre Kern**, predsjednik IO, **Zoltán Siflis**, predsjednik resora kulture i **Slobodan Marković**, direktor Dječjeg kazališta, boravila je od 24. do 26. ožujka u rumunjskom gradu Craiovi. Njih su u ime domaćina primili **Ioan Șuvaina**, zamjenik gradonačelnika, **Mihai Dutescu**, načelnik Odjeljenja Ministarstva kulture za okrug Dolj i **Georgeta Domazina**, savjetnik istoga ministarstva.

U razgovorima o kulturnoj suradnji dogovoreno je da se u Subotici, nakon Niša (nije precizirano kada), održi izložba narodnog stvaralaštva okruga Dolj. Istim dogovorom predviđeno je gostovanje Dječjeg kazališta "Kurir Jovica" u Craiovi i Bukureštu s predstavom "A hallo", kao i razmjenu djela modernih slikara Craiove i Subotice u okviru izložbi koje bi se održale u studenome.

Tijekom održavanja međunarodnog festivala dječjih kazališta predviđeno je i održavanje književne večeri pisaca iz Craiove i gostovanje kamernog ansambla, te potpisivanje Protokola o kulturnoj suradnji dva grada. Kamerni zbor "Promusica" uzvratilo bi posjet u studenome. Izrada Protokola povjerena je Subotičanima, a njime je između ostaloga predviđena suradnja Gimnazije umjetnosti iz Craiove i Muzičke škole iz Subotice.

(z. r.)

Prosvjedni skup prosvjetnih radnika Štrajk "zamrznut"

Kako je i najavljeno, Općinski odbor sindikata prosvjetnih radnika održao je na Otvorenom univerzitetu 27. ožujka prosvjedni skup na kojemu su ponovljeni raniji zahtjevi, ali i izneseni neki novi detalji i prijedlozi prosvjetnih radnika.

Tako je **Jovan Gavrović**, predsjednik Pokrajinskog odbora prosvjetnih radnika obavijestio kolege da, iako nisu uspjeli dobiti traženih 125 dinara kao minimalnu cijenu rada, Odbor "zamrzava" štrajk do 5. svibnja.

U -95. odlučili smo, uvažavajući program "3 P", da cenu rada sa sadašnjih 80 možemo spustiti na 60% prosečnih primanja u privredi, što, ako se u obzir uzme da su prosečne zarade u februaru bile 268 dinara, iznosi preko 160 dinara. – rekao je Gavrović.

Predsjednik općinskog Vijeća sindikata **Milenko Smiljanić** istaknuo je da prosvjetni radnici na uspjeh štrajka mogu računati samo u slučaju jedinstvenog nastupa, a za to je neophodno i sposobno vodstvo.

– Mi smo u situaciji da trčanje po hodnicima našeg predsednika sindikata prosvjetnih radnika, koji je dao ostavku, za ministrima, nazivamo pregovorima. – ističe Smiljanić.

Kao glavni razlog neudovoljavanju zahtjeva prosvjetnih radnika Smiljanić je naveo da je "kriva" njihova brojnost (118.000).

Reagirajući na uvodne riječi malobrojni prosvjetni radnici (50-ak prisutnih) izrazili su sumnju u uspjeh štrajka na ovakav način, ističući da se "odmrzavanje" planira za kraj školske godine što neće donijeti nikakvog efekta, kao i da 3 – 4.000 prosvjetnih radnika ne mogu voditi štrajk za njih 118.000. Jedan od prijedloga bio je da se prisutni dogovore da odu u Beograd i tamo ostanu do ispunjenja svojih zahtjeva, izrazivši nadu da će se i ostali kolege solidarizirati i pridružiti im se.

(z. r.)

Održani Dani etnološkog filma Strategija važnija od struke

Projekcije 18 filmova koji obrađuju teme iz narodnog života autora iz Vojvodine, Mađarske i Srbije raspoređene su tijekom održavanja Dana etnološkog filma u dva dana, 5. i 6. travnja u velikoj vijećnici Gradske kuće.

Tako su Subotičani prvoga dana imali prilike vidjeti nagrađena djela na Festivalu etnološkog filma u Prohoru Pčinskom 1992. "Sefkerinska mandalina" i "Prohor Pčinski" autora Siniše Dimitrijevića, filmove o običajima Mađara u Vojvodini (TVNS) i Srba u Mađarskoj (Etnografski muzej u Budimpešti), film "Šling" samostalnog autora Zvonimira Sudarevića, a posebno mjesto u ovom odabiru zauzimaju filmovi Jugoslovenske kinoteke "Zemljoradničke zadruge u Ridici", "Mađari u Jugoslaviji" i "Mađarske svečane igre" snimljeni neposredno nakon Drugog svjetskog rata u periodu sukoba s Informbiroom i "izgradnje socijalizma".

Drugi dan počeo je razgovorom autora i etnologa o ulozi i mogućnostima vizualnih medija u očuvanju i interpretaciji etnografskih vrijednosti. U ime organizatora uzvanike su pozdravili **Milka Mikuska**, direktor Muzeja i **Zoltán Siflis**, općinski ministar kulture. Gospodin Siflis istaknuo je da je cilj održavanja Dana etnološkog filma afirmacija i davanje poticaja autorima za rad na ovom polju, ali i želja da oni prerastu u neku vrst festivala koji bi se održavao jednom godišnje. Zanimljivo je bilo zapažanje **Ljube Reljića**, direktora Etnografskog muzeja u Beogradu i scenariste dva nagrađena filma, da među ostvarenjima koja se tretiraju kao etnološki filmovi ima dosta površnog ili pogrešno predstavljenog narodnog života. To je po mišljenju Mikuske posljedica našeg odnosa prema kulturnoj baštini koja je potpuno zapuštena, a mnogi od autora još uvijek "traže" pravi put. Glede toga zajednički je zaključak da svaki film s ovom tematikom predstavlja istinsku vrijednost za etnologiju, ali i da bi pri snimanju trebalo biti više kooperativnosti između snimatelja i stručnjaka. **Rajko Ljubić** osvrnuo se na odnos televizije i autora etnoloških filmova, gdje je ova prva u situaciji prema svojoj shemi određivati duljinu, a tada se često dolazi do toga da se minutaža mora "natezati" ili kratiti. Siniša Dimitrijević je organizatore nazvao "boljim stratezima nego filmadžijama", jer će u budućnosti opstati samo one kulture koje svijetu imaju što prikazati. Po njemu, država je tu da nas globi a ne pomaže, i u toj situaciji snimateljima preostaje, ako se ne institucionaliziraju, da se sami snalaze.

Druge večeri prevladavali su filmovi s temama iz života vojvodanskih Mađara i bunjevačkih Hrvata, a djela Zvonimira Sudarevića i Rajka Ljubića "Uskršnji običaji Bunjevaca" i "Ris" u okviru "Dužijance" zbog zaista dobrog spoja glazbe, riječi i slike, te umjetničkom a ne samo dokumentarnom pristupu temi, nagrađeni su aplauzom.

Treba, na kraju, organizatorima odati priznanje na zaista lijepoj ideji i poželjeti im da Dani etnološkog filma prerastu u festival. Sve manjkavosti, koje su u svakom pionirskom poslu sastavni dio, samo će se na taj način iskristalizirati, podići kvalitetu na višu razinu, a tada se već može govoriti i o uspostavi novoga žanra u dokumentarnom filmu i kod nas.

(z. r.)

Država maćeha

Šta će nam embargo?

Glavno opravdanje za tešku ekonomsku situaciju koju podnosimo već četiri godine vladajuća kompanija vidi u sankcijama koje je odredio Savet bezbednosti UN. Vešto sakrivajući istinu od uglavnom loše obaveštenog stanovništva režim sprovodi dalju blokadu prometa sa vanjskim svetom.

Najnoviji primer je donošenje odluke o naplaćivanju raznoraznih taksi na kretanje vozila sa stranom registracijom po putevima u SRJ, gde za razliku od dosadašnjih, nova odredba ne oslobađa od istih ni humanitarne transporte ako oni nisu prethodno dogovoreni sa nekim od ministarstava.

Lično sam vozio transport pomoći za izbeglički kamp u Deliblatskoj peščari i za kombi vozilo vlasništva organizacije IFIAS iz Bona carinski organi su i pored prethodno proverenog sadržaja transporta tražili 150 DEM (isključivo u pomenutoj valuti, bez obzira na zakonito sredstvo plaćanja u SRJ i na činjenicu da sam državljanin iste) za putarinu, a uprkos izvršenoj uplati dodatnih 40 DEM je traženo na naplatnoj rampi kod Stare Pazove. Do sada je praksa bila da su humanitarni transporti oslobođeni sličnih dažbina i to na osnovu carinske propratnice koju bi vozač dobio po prethodno izvršenoj proveru na samom graničnom prelazu. Obrazloženje da je to uvedeno zarad izbegavanja zloupotrebe je smešna jer se prevencija može vrlo efikasno obaviti na samom graničnom prelazu.

Drugi deo ove priče je uvođenje rigoroznih carina za svaku uvezenu robu u procenjenoj vrednosti većoj od 100 DEM, mukotrpnog dobavljanja uvoznih dozvola, atesta i sl. Najnovija odluka Vlade o liberalizaciji uvoza baš se i ne pokazuje takvom u praksi što mogu posvedočiti svi oni koji su se ovih dana, posle uvođenja te odluke, zatekli na graničnim prelazima. O svetski jedinstvenom primeru taksi na izlazak iz zemlje neki drugi put uz podsećanje da Predsednik jedne druge zemlje koja se nalazi pod embargom Sadama Huseina koji lično odlikuje svakog ko uspe da bilo koju robu unese u Irak.

Cilj svega ovog je jasan: sprečiti razbijanje monopola vladajuće partije na humanitarne akcije i samim tim onemogućiti stvaranje utiska da opozicija želi nešto dobro da uradi za građane ove zemlje sa jedne strane i, sa druge, onemogućavanje građanima da se za svoju egzistenciju sami snađu obezbeđivanjem deficitarnih artikala iz inostranstva, čime režim jasno stavlja svima do znanja da niko ne može da preživi bez njih. Kako to izgleda vidimo sami svaki dan.

Emil Fejzulahi

Servis bele tehnike **FREON** * * *

024 52 918

vt. Gabrić Grgo

Nikole Kujundića 10

stan: Pazinska 11 (22 455)

Subotica

Subotica u Prostornom planu države I NAJGORI BOLJI OD NIKAKVOGA

Šesta tribina Agore nastavljena je 25. ožujka u okviru programa "Subotica u Prostornom planu države". Kao uvodničari pojavili su se **Zsombor Szabó**, arhitekt, **Tomislav Pejić** iz općinskog Zavoda za urbanizam i **Dragoslava Jaković** iz republičkog Ministarstva ekologije.

Gospodin Szabó je svoje izlaganje naslovio "Subotica 2010. – grad budućnosti ili posljednja palanka?", napominjući da tamo gdje urbanističko planiranje nije potrebno, ono će funkcionirati savršeno, a tamo gdje je očajnički potrebno uvijek propadne. U nastavku izlaganja Szabó je istaknuo da regionalno planiranje nije novost naših dana, već praksa poznata od starine.

– Otac savremenog urbanističkog i prostornog planiranja je kod nas čak i u stručnoj javnosti malo poznati Škot Patrik Geds, koji je živio krajem prošlog i početkom ovog veka. Osnove koje je on postavio u planiranju prosperiteta važe i dan danas.

Narasli ekološki, prometni i problemi pravljanja nametnuli su potrebu izrade Prostornog plana, a, prema tvrdnji Szabóa, i najgori plan koji je od nikakvog, aludirajući na brojne nedostatke sadašnjega.

Gospodin Tomislav Pejić naveo je konkretne primjedbe i sugestije, koje općinski Zavod za urbanizam ima na prijedlog Prostornog plana. U oblasti prometa i veza neophodno je, po njemu, narednih deset godina oko okolnih mjesta Subotice, dati prioritet željezničkoj razvijenoj mreži, ostajući JŽ – MÁV na Kelebiji, te izgraditi granične prijelaze Tavankut – Csikéria i Subotica – Ásothony, kao i rezervirati prostor za slobodnu carinsku zonu i obnovu ranije ukinutih pružnih pravaca. Povećanje telefonskih usluga od 7% godišnje Pejić smatra premalim. U oblasti vodoprivrede potrebno je detaljnije razraditi metode zaštite podzemnih voda, te uvođenje kanalske mreže za odvodnjavanje. Glede energetike Pejić smatra da je potrebno rezervirati prostor za izgradnju dva vodovoda što bi omogućilo bolje snabdijevanje električnom energijom područje Malog Idoša, Bačke Topole i Subotice, a postoji zainteresiranost za iskorišćenje biomase i otpadnih materijala kao energenata.

– U narednom periodu, nakon otvaranja granica prema ostalom delu Evrope, Jugoslavija mora prihvatiti sve standarde (npr. ISO 9000), kojima se već priključio veći deo Evrope i sveta. – završne su riječi Pejića.

Dragoslava Jaković osvrnula se na unapređenje zaštite životne sredine, što je zakonom već i predviđeno, ali postoji čitav niz mjera od kojih ovisi njegovo ostvarenje. Prigodom izrade ovog Plana očekivalo se da on bude dugoročan planski dokument, što je i zakonska obveza.

– Konstatovali smo da nema jasne i zadovoljavajuće konvergencije između postavljenih ciljeva koje smo ocenili da su u osnovi korektni, sa koncepcijom Plana i određenim planskim rešenjima. Tražili smo da se to ispravi, i u tom delu smo dobili odgovor da će se to učiniti. – ističe Jaković.

I odnos prema prirodnim resursima, po njoj, ima poseban značaj, gdje je također izostao veći napor da se učini integralni pristup.

Izazovi kulture LJUBIŠA + NOVAC = KATASTROFA

Širina pojma "izazovi kulture", kao i njena aktualnost, svrstavaju prethodnu Agoru, održanu 1. travnja, kao jednu od najzanimljivijih do sada. Za to su se svojim izvrsnim izlaganjima pobrinuli uvodničari dr. **Obrad Savić**, profesor filozofije na Tehnološkom fakultetu u Beogradu i glavni urednik "Beogradskog kruga", **Milovan Miković**, pisac i glavni urednik "Subotičkih novina" i **Boris Čegar**, student filozofije.

Savić je izlaganje počeo tezom Benjamina da nema nijednog dokumenta kulture, koji istodobno nije i dokument barbarstva. Koncepciju službene politike "lepše je sa kulturom" ocijenio je kao poturanje shvaćanja da je život ružan, a kultura je tu, koja će ga, "kao ikebana", uljepšati.

– Ja smatram da je to ista politička plakatska teza, koja se, normalno, ništa ne brine za kulturu, nego se kultura prosto uzima samo kao alibi za jedan drugi politički gest – da lokalnoj političkoj vlasti u Beogradu u sferi ideja, ideološke infrastrukture, opravda zaokret režima sa militarističke navigacije na novokomponovanu mirovnjačku opciju. – tvrdi Savić.

Ova zadaća je, po njemu, povjerena Ministarstvu kulture u cilju pobjede Miloševićevog "mirovnjaštva" nad Karadžićevom ratnom opcijom. Za razliku od Srbije, sva moderna društva su visokodiferencirana i imaju razvijene podsisteme, od privrede i prava do znanosti i filozofije, a naša je zadaća da atavističke i predmoderne forme dovedemo na razinu ovih društava. Zbog toga, po Saviću, mi danas imamo "muljanje" demonske verzije svijeta kulture, kulturne industrije i političkog prostora, a za to su krivci filozofi, pisci i inteligencija uopće, koja je "kolonizirala politički prostor". Takve geste "personalnih promjena" dovele su do vršenja jedne antipolitičke tranzicije. Savić ih je ocijenio patološkim pojavama, a srpski javni diskurs kao totalitaran, ne samo u semantičkom, nego i u vidu formalne teatarske političke geste. Najočitiiji primjer za to je, po njemu, javna ekranizacija implozije urbane sredine, gdje pojedinac svoje mjesto nalazi samo u šutljivoj masi.

– U tom gestu oni uvek nastupaju formulom "mi"; oni ne govore u prvom licu jednine. Uvek govore u ovoj fantomskoj verziji da iza njih stoji nekakav narod, nekakva partija, nekakva klasa, rasa, nekakvi etnološki materijali, i oni tim gestom perpetuiraju totalitarnu kulturu koja neće da se singularizuje. – riječi su Savića.

Ovo je problem i ostalih istočnih sistema, a naš najveći je kako da krenemo mukotrpnim procesom osvajanja javnog govora u prvom licu jednine i prekinemo s praksom u kojoj Srbi govore o Albancima, roditelji o djeci, muškarci o ženama... uvijek netko u ime nekoga.

Milovan Miković istaknuo je da živimo u neraslojenom društvu, gdje nesigurni u svoje korijene, znanja i mjesto u društvu dopijevaju na upravnička mjesta sveučilišta, medija, kazališta... Takve pojave kod ljudi izazivaju podsmješljivo gađenje i odbojnost. Ovakvo stanje u društvu, prema Mikoviću, bit će dok s javne scene ne budu otjerani oni kojima je politička manipulacija metoda vladavine. Ono što nas još uvijek održava u životu možda je priklanjanje građanskim institucijama koje počivaju na jasnim i strogim pravilima, dužnostima, obavezama i pravima. Zatim je naveo da smo imali mnoštvo primjera rušenja starog u ime nečeg novog, ali nejasnog i nedefiniranog. Posljednji primjer je Narodno pozorište – Né-

színház, kojemu je od ideje europskog pučkog kazališta – koju je publika primila i podržavala – preostao tek tužno ogoljeni teatar, pretvoren u smetlište, ispunjen urlanjem, pucanjem i teškim i ružnim riječima. U takvoj situaciji nužno se nameće pitanje zašto se grad prestao prepoznavati u kazalištu, i zašto je ono naprasno prestalo govoriti jezikom grada. Odgovor je, po Mikoviću, u činjenici da više nema ideja, raznovrsnosti i višeznačnosti, a u centru je ostala tek zgrada.

– I gde su sada i šta rade Nada Kokotović, Rade Šerbedžija, Miodrag Krivokapić, Inge Apelt, Dušan Jovanović, Dejvid Gothard, Dragan Klaić, Borka Pavićević, Lazar Stojanović, Janez Pipan, Zlatko Sviben, Lea Tolnai, Žuža Daroci, Zita Đeneš, Gabor Lendel, Goran Stefanovski, Almira Osmanović, Gabrijele Jonaš, Ljuba Tadić i toliki još vrsni glumci, reditelji, dramaturzi, muzičari? Može li se bez njih praviti KPGT? Ne, ne može, jer tek svi oni zajedno su sačinjavali KPGT, a nisu KPGT bili pojedinci s bedžom KPGT na majici, uvek pomalo sumnjive čistoće. – ističe Miković.

Za dovođenje Ljubiše Ristića u Suboticu i osobno se osjeća odgovornim, jer su ih ljudi iz Zagreba, Beograda, Ljubljane i Splita upozoravali da mu (Ristiću) treba omogućiti sve što zatraži samo novac ne, jer "Ljubiša + novac = katastrofa". Nažalost, to se i ostvarilo. Od kazališta je napravio mjesto političkog razdora smatra Miković, ali i dvoji je li u redu za sve loše stvari optuživati samo jednu osobu? Napose, ako se u obzir uzme činjenica da je Subotica grad koji od ranije ima takvih iskustava, kada pojedinac, od Kosztolnyija do Vujkova, nije bio shvaćen od strane vlastite sredine. Zbog toga je Ristić "od spasitelja postao davitelj", jer mu je dopušteno da rastjera i one koje je zatekao i one koje je doveo. Međutim, on sam je samo završna epizoda desetljećima prisutnog procesa devastacije građanskog koncepta kulture.

– Porazbijano je ovde, pogaženo, iznevereno i zauvek raspršeno toliko snova da to niko nikada neće umeti da iskaže ni da napiše.

Ipak, Subotica je kroz stoljeća unazad naučila osnove građanskog modela života, te je stoga neprimjereno da je ovim vrijednostima podučavaju oni koji su građansku ideju rušili i danas je ruše, kao što je neprimjeren i pokušaj upotrebe kulture u političke svrhe, smatra Miković.

Obitelj i škola su za Čegara prve institucije kulture, ali se, iz njegovog iskustva, to danas ne odvija kako bi trebalo. Zbog toga kao posljedicu imamo bijeg mladih u avangardu i od politike.

– Trebalo stvarati generacije koje će shvatiti kao svoju građansku dužnost da se bave politikom, da zastupaju određene principe i da budu dosledni njima. – tvrdi Čegar.

(z. r.)

Jozefa Skenderović, slamarka

SLIKE PRISUTNE U CIJELOM SVIJETU

- Mislim da je našim slikama najveće priznanje to što se one prodaju i nalaze svud po svitu.
- Slamom mož radit samo onaj ko to voli; mora imat smisla, mašte i puno slobodnog vremena.

Nastala na strnjištu, izradom "perlica" od slame danas već zaboravljenih "guščarki", vremenom se razvijala grana naivnog narodnog stvaralaštva, koja je Tavankut, Đurđin, Žednik, Malu Bosnu, a potom i Suboticu, ucrtala u ovoj sferi u mapu svijeta kao jedinstvene centre. Trebalo je gotovo pol stoljeća (mo' da i više) da se "perlice" i "krune" pravljene za potrebe crkvene Du'ijance shvate kao djela koja mogu poslu'iti kao začetak jednog originalnog pravca u narodnoj umjetnosti i slikarstvu – slamarstvu. Tako je 1962. pri HKPD "Matija Gubec" u Tavankutu u okviru Likovne sekcije počela djelovati slamarska sekcija, koja svoj kontinuitet nije prekidala do današnjih dana. Pokojna Anica Bala'ević, Mara Ivković Ivandekić, Ana Crnković, Kata Rogić... iz mnoštva onih koji su stvarali i danas stvaraju razvijale su se vremenom nove ideje, čije su poruke najjasnije utkane u šarolikost motiva, tehnika... a danas mo'emo reći i pravaca u ovoj grani umjetnosti.

Jozefina Skenderović, nastavnica fizike u Osnovnoj školi "Ivan Milutinović", jedna je od najpoznatijih i najboljih slamarki današnjice. Svoju ljubav prema slami naslijedila je od svoje prijateljice Marije Matković, a danas je prenosi svojim učenicima u školi i podmlatku pri "Matija Gupcu" čiji je član, kao i zainteresiranim djevojkama i 'enama u Subotici. Slamarstvom se bavi već 15 godina i, kako sama veli, kroz cijeli 'ivot ima što naučiti.

Likovna sekcija pri HKPD "Matija Gubec" iz Tavankuta po drugi puta organizira uskršnju prodajnu izložbu na kojoj se, pored tradicionalnih, nalaze i jaja ukrašena slamom. Da li je opće gospodarsko stanje kumovalo komercijalizaciji ili je to novi doprinos obogaćenju ponude suvenira?

J. S.: Mislim da je u pitanju i jedno i drugo. Posljednji godina virski blagdani se slobodno mogu slaviti, a u povodu ti blagdani možemo organizirati izložbe i prodaju čestitki i šareni jaja za Uskrs. Znači, to je prvi moment. Drugi je ekonomska situacija. Svi smo mi prinuđeni da pored svoji plata i penzija radimo još štogod i tako svoje prihode dopunjavamo. Tako je za nas hobi posto dodatni izvor prihoda, jel se pokazalo da šarena jaja dosta dobro prolaze.

Koliko je autora zastupljeno na izložbi?

J. S.: Oni koji rade od slame ima desetak. Inače, pošto znamo da je to zajednička izložba likovne sekcije "Bunjevačkog kola" i slamarske sekcije "Matije Gupca" ukupno nas ima oko 20.

Kada je počelo ukrašavanje jaja slamom?

J. S.: To je novijeg datuma. Ja sam prvo jaje od slame vidila da je izradila Ana Crnković prija nekoliko godina. Ne znam je l kogod prija nje to radio. Posli su to privatili i drugi autori. Naime, kad se govori o šaranju jaja onda moram kazat da postoji dva načina. Jedan je taj da se čitavo jaje umota u slamu, pa se onda šara. Drugi je da se jaje ofarba, a samo se detalji šaraju slamom.

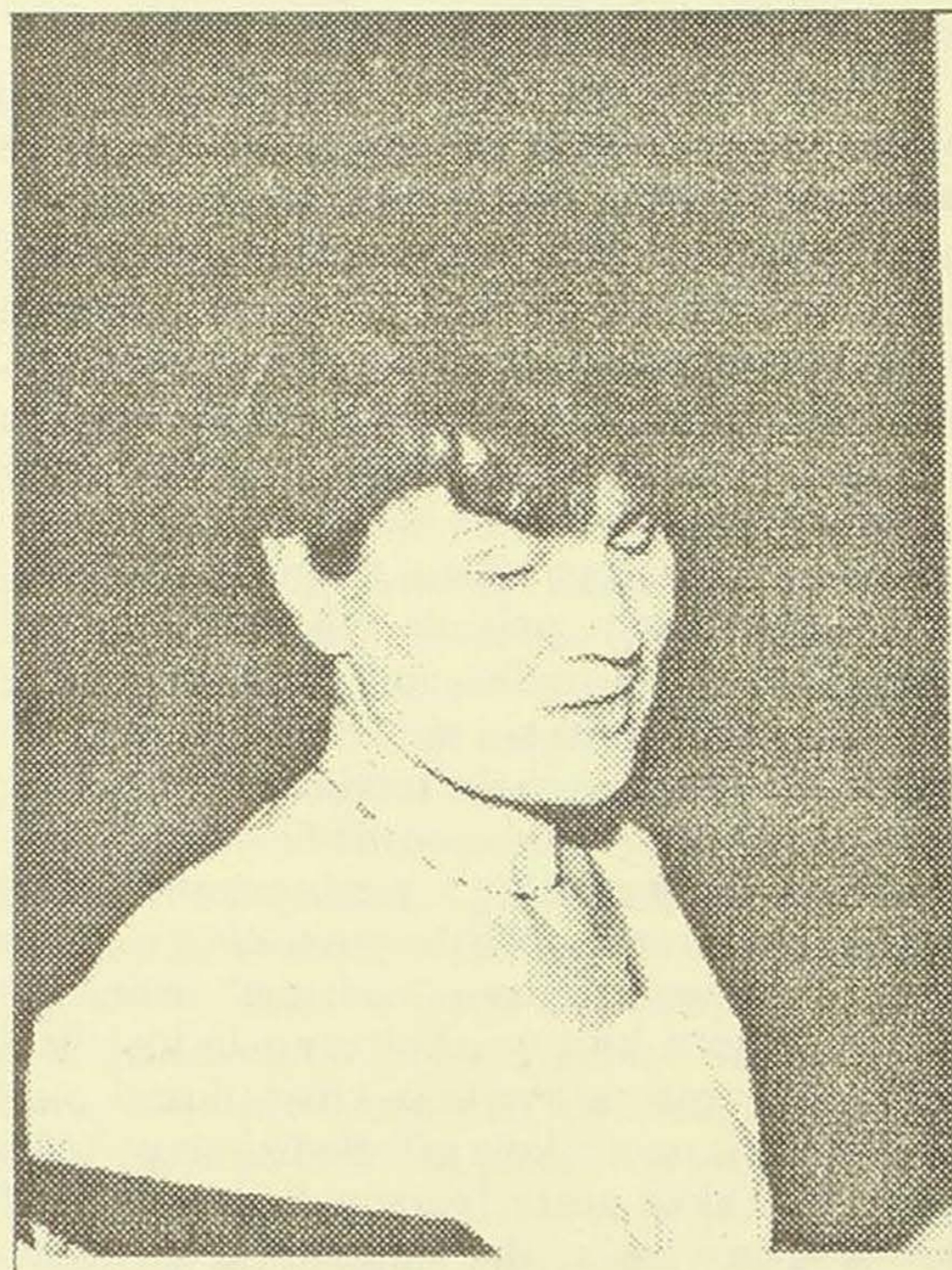
Izvan Subotice nepoznati

Pred nekoliko dana na otvorenju slične izložbe u mjesnoj zajednici "Bajnat" direktor somborskog muzeja izjavila je da je iznenađena postojanjem ovakve tehnike ukrašavanja jaja. Kada ovakve riječi dolaze od strane etnologa iz druge, ne tako daleke

sredine, nije li onda na mjestu tvrdnja da se slamarstvo nije mnogo razvilo van sredine u kojoj je nastalo?

J. S.: Pa mislim da je to tačno. Kad su u pitanju radovi od slame možem kazat da su oni relativno malo poznati van Subotice. Istina, mi smo imali puno izložbi širom svi gradova i bivše i sadašnje Jugoslavije i u Evropi i u Americi. Međutim, i tamo di smo imali izložbu nju je vidio mali broj ljudi, tako da oni ne znaju za ovo stvaralaštvo.

Vi ste, skupa s još nekim slamarkama,

Jozefa Skenderović: "Rutina se stiče kroz život"

bili u nekim gradovima Mađarske upravo da biste kroz tečajeve naučili osnovama slamarstva zainteresirane i u tim sredinama. Kakvi su rezultati nakon toga?

J. S.: Mi smo u Mohaču imali jednu vrlo uspilnu izložbu. Slike su bile izložene u Narodnosnom muzeju u trajanju od šest miseci i izazvale su velik interes. Na otvaranju smo se s domaćinom dogovorili da održimo tečaj slamarstva u Mađarskoj. Imali smo dva susreta: jedan u Bačalmašu i jedan u Pečuhu. Ti tečajevi su bili jako kratki – trajali su svega po jedan dan, što je nedovoljno. Javilo se dvadesetak žena i zanimanje je bilo veliko. Međutim, kasnije u kontaktu s Kulturnim društvom "Divan" iz Bačalmaša i Klubom "August Šenoa" iz Pečuha saznali smo da ljudi to ipak ne rade. Možda je tom razlog što i nismo za jedan dan dovoljno mogli naučit.

Jeste li pokušali zainteresirane dovesti na ljetnu koloniju u Tavankut na jedan dulji tečaj?

J. S.: Mi smo o tom razmišljali, i čak smo i zvali ljude na koloniju prošle godine koja, ko što znate, traje nedilju dana. To ćemo uraditi i ove godine, a kako će bit – vidićemo.

U vlastitoj sredini takvih problema nemate. Međutim, jeste li zadovoljni brojem i kvalitetom radova onih koje podučavate?

J. S.: Kad se o dici radi, onda je to uvijek znak pitanja. U početku uvijek imate velik broj, a vremenom se on osipa i ostaju samo najuporniji. To

već samo po sebi govori da rad sa slamom nije lak, tj. da opstaju samo najistrajniji i najuporniji. Ja u Maloj Bosni, u škuli di radim, imam šestero dice koji se bave slamom. Za učenike koji idu u VII. i VIII. razred možem kazat da će slamom raditi dugo, a za ostale ne znam. Od nji bi istakla Snežanu Skenderović, Marinu Dulić, Tanju Stipić i Vesnu Francisković. Isto tako i u "Bunjevačkom kolu" postoji istureno odiljenje našeg "Gupca" u kojem imam jednu grupu cura i odrasli žena s kojima radim tek od jesenas. Prvo smo radili čestitke za Božić, a sad za Uskrs. Pojedini curama sam oduševljena. I njevom istrajnošću i voljom, pa i tehnikom izrade. Tu bi istakla Milijanu Bašić, Jasnu Kolar i Danijelu Ivanović ko cure koje zaista obećavaju.

Primjećujete li kod mladeg naraštaja nastojanja unošenja nečega novoga u slamarstvu?

J. S.: U početku mlađi naraštaj, po običaju kopira nas starije. Tako sam i ja počela i to je normalno. Evo, na ovoj izložbi pojavili su se moji poznanici koji su kazli: "Ovo je sigurno tvoja učenica", jel su moje motive i tehniku pripoznali u njevim radovima. Kasnije svako počme tražiti svoj put izražavanja.

Ne vjeruju da su od slame

Na ranijim kolonijama slamarki u Tavankutu sudjelovali su i umjetnici iz sredina gdje slame nema u izobilju. Njihovi radovi veoma su se razlikovali od "domaćih" kako u načinu izrade, tako i po motivima. Zna li što je danas s tim ljudima?

J. S.: Spomenila bi ode Jovanku Tadić iz Bosne, iz Tuzle. Ona je dolazila na slamarsku koloniju i svi koji su imali prilike vidit njene radove mogli su se uvirit da je to potpuno različita tehnika od naše. Nažalost, posli ovi nemili događaja koji su se odigrali, ne znamo o njoj ništa. Takođe smo imali jednog umetnika iz Župskog Aleksandrovcu koji je bojio slamu u boje za vunu i tkaninu i na taj način je izrađivo slike. Međutim, ni za njega ne znam šta je.

Kakve su kritike kada vam se radovi pojavu u inozemstvu, i je li bilo nagrada?

J. S.: Ana Milodanović je za svoju sliku dobila zlatnu medalju u Moskvi, a priznanja je bilo stvarno puno. Mislim da je našim slikama najveće priznanje to što se one prodaju i nalaze svud po svitu: od Japana, priko Južne do Severne Amerike. Di god se pojavimo na izložbama ljudi su prvo iznenađeni i ne viruju da su slike od slame, jel ne viruju da slama tako izgleda. Misle da je slama lakirana i da je mi posebno obrađujemo. Čitave prošle godine imali smo turneju po Mađarskoj i teško mi je dočarat kako ljudi na to gledaju, a sad se nalaze u Hrvatskoj, trenutno u Zavičajnom muzeju u Novoj Gradiški. Posli tog biće izložene u Slavoniji, a na povratku u Suboticu u planu je izložba u Kiškunhalašu.

Kolika je prosječna cijena slike od slame?

J. S.: To je teško kazat. Al, na posljednjoj prodajnoj izložbi najjeptinija je bila za 150, a najskuplja za 1.000 DEM. Međutim, i to je relativno. Kupac triba da vam "naleti". Pravog kupca je teško dočekat. Sićam se kad je prija četiri-pet godina gospodin Honda došo u Jugoslaviju, neposridno

ija rata. Bio je u ciloj zemlji i imo namiru u Japan onet štogod odaleg. Između ostalog, došo je i u avankut i kupio dvi slike od slame. To su bile ike Marije Dulić i moja. Mi u početku nismo ni ali ko je to došo. Gospođa koja je bila s njim, a oja je bila privodilac, pitala me je pošto je slika. i sam joj kazala 1.000 maraka, a ona me gurnila kom i kazla: "Najmanje dvi". Sve zavisi od tretatka. Da smo u tom trenutku tražili 5.000 dobili . Njemu se slika dopala i ja sam zaista dobila 000 maraka.

U čemu je tajna tehnike izrade slike od slame?

J. S.: Bilo šta da se radi od slame: slika, perlica, čestitka... ravni ili pleteni detalji – slama se mora nekšat u vodi. Posli sušenja ona poprimi oblik koji je kasnije pogodan za rad. Slamom mož radit imo onaj ko to voli; mora imat smisla, mašte i malo vremena.

Kolonija dulja i s više sudionika?

Koliko je vremena potrebno da bi se tekla rutina?

J. S.: Mislim da se to stiče kroz čitav život. Već 5 godina radim ovo, a ima još puno stvari koje bi voljela naučit. Gledam, recimo, ove stare slammarke teta Maru Ivković Ivandekić, teta Margu Stipić..., koje su majstori u pletenju, a to i jeste najvridnije za svemu. U to i sebe i svoje učenice želim ubidit. U sliku treba ugradit što više pleteni detalja, jel je to ono po čemu se naše slike od slame razlikuju od drugi. Naime, ne znam koliko se zna da se u Poljskoj takođe izrađuju slike od slame, al one nastaju isključivo lipljenjem ravni površina. U Kini je isto slika od pirinčane slame, al ono po čemu su naše slike jedinstvene su upravo ti pleteni detalji. Ja od tog još imam puno tog naučit, a ove godine planiram tečaj pletenja za slammarke.

Ove će se godine navršiti deseta, jubilejna, obljetnica postojanja Likovne kolonije u Tavankutu. Kakvi su planovi za održavanje ovogodišnje manifestacije?

J. S.: Planiramo da ona traje malo dulje nego što je to uobičajeno. Do sad se sredinom jula ona održavala u trajanju od nedilju dana, a ove godine mislimo bar 10 dana. Na Koloniji osim redovnog programa izrade slika od slame, planiramo naučit kako se prave krune, jel nji znadu praviti samo starije članice. Konačno, iz tog je i poteklo slamarstvo. Probaćemo pozvat i sve ljude koji su ranije dolazili na u Tavankut na Koloniju. Koliko je moguće, u sadašnjim uslovima da kogod iz Jajca jel Tuzle dođe na Koloniju, ja to ne znam. S druge strane, ima i oni, na sriću, koji će moći doći: iz Makedonije, Slovenije, možda i iz Hrvatske. Bilo bi zanimljivo ako bar jedan mali dio mogo opet doć.

Ova se je umjetnost, nastala od "perlica", do današnjih dana stalno razvijala kako u načinu izrade, tako i u motivima. Vidite li mogućnost i novih pravaca u slamarstvu?

J. S.: Da. To je sigurno. Recimo, božićne čestitke od slame, a tako i uskršnja jaja, nisu poznate od davnina. Tako da ja u slamarstvu vidim stalnu mogućnost otkrivanja novi sadržaja.

Zlatko Romić

AUROMETAL

Iz penzionerske beležnice

(Al)hemičari

Niko nema što mi... imamo! Imamo biznismene-fabrikante, kojima bi na volšebno ostvarenom profitu sigurno mogli pozavideti i mnogi fabrikanti na Zapadu. Na onom "trulom" Zapadu, kako smo ga nekada po naređenju zvali. S tom razlikom što ovi naši fabrikanti, za razliku od onih na Zapadu, ni za živu glavu ne bi okusili svoj proizvod, to jest proizvod sopstvene firme. Ni kap! Taman posla, vode ljudi računa o svom zdravlju.

Ipak, mora da je tamo kod njih sve u redu. Uredne poslovne knjige, uredno poslovno partnerstvo, čista proizvodna tehnologija. Sve O. K.! Otkud to znam? Ne znam, ali nisam valjda lud da sumnjam u Državu. Jer, svi znamo, kod njih zaista često svraćaju razni državni inspektori. I odlaze od njih uvek jako zadovoljni, prezadovoljni. U svakom smislu...

U gripu je spas!

Možda ja i nisam neki čovek-srednjak (a možda i jesam) ali, moja penzija kao i velika većina penzija, zaista jeste – osrednja. No, ipak sebi mogu da dozvolim koji put koju cigaretu, koju čašicu, koju kaficu. Koji put i koje parče mesa. A nedeljom koji put – koju šampitu. Samac sam, pa to lepo rasporedim.

Neki dan, baš razmišljam: ako puno ne preterujem i ne izvoljevam, možda mogu ovako od penzije do penzije. Tako razmišljam kad, – kuc! kuc! (poštar) – račun za struju. Pogledam. Joj! Loše sam izgleda

očitavao taj njihov sat, loše računao. Taman mislim kako mi, eto, nema spasa, kada mi se sreća ipak osmehne. Loto? Ne. Grip. Grip sa komplikacijama. Ščepa me, hvala bogu. Dve nedelje: samo pržen hleb i kamilica. I neke tablete. Cigarete – ništa, čašica – ništa, kafica – ništa. Meso, ma kakvi. Šampite, isto tako. Dakle, ušteda do uštede. Juče konačno nekako ustanem. Klecavo. Ali, radostan što onaj račun mogu da platim. To i učinim.

I sada razmišljam. Zašto ljudi ne izmisle tabletu, ne protiv virusa gripa, nego onu sa virusom gripa. Pa kad dođeš u novčane nevolje (kao ja, kao moj slučaj) samo uzmeš jednu takvu tabletu i... rešiš problem. Bar za nas penzionere, to je jedini način da se uštedi neki dinar. Zar ne?

Neki naši zemaljci

Čujem, govori se: u Svemiru je u toku velika akcija čišćenja. S vremena na vreme Svemir se čisti od zagađenja. I, zamislite, zbog tog čišćenja od zagađenja, najviše su uznemireni baš NEKI naši Zemaljci. Ko su ti NEKI? To su oni što nedaleko od nas, svojim bližnjima, u neograničenim količinama priređuju – crne florove, crne krovove. Njihove crne duše, očigledno zagađuju Svemir. Važno je, eto, da ih je Glavni svemirac uočio. Čujem, prazne su mu tamo gore neke Crne rupe.

Marko Subotički

Pisma čitatelja

"Žigošite" i pozitivno

U vašem listu u broju 16. od 11. februara 1995. pojavio se natpis nepoznatog autora o gostovanju naše fudbalske reprezentacije u Hong Kongu. Sa mnogo ponižavanja i cinizma piše o "uspjehu" nad "velesilama" i "deliriju" oduševljenja u pučanstvu zbog tog "povijesnog trenutka".

Prepušću savesti pisca tog članka nameru tog napisa, a o njegovom stručnom poznavanju fudbalske igre ne bih želeo da raspravljam.

S obzirom da "Žig" čitam od prvog broja mislim da, ako je tada taj "veliki uspjeh" žigosan, onda bi i događaj od 31. marta 1995., kada je od te iste reprezentacije, čiji ukupan broj igara ne prelazi 40 utakmica, izgubio višestruki svetski prvak Urugvaj, a nadasve i nadigran u svim elementima fudbalske veštine.

Smatram da je i taj događaj trebalo žigosati, ukoliko su namere lista da se ravnopravno odnosi prema istim pojavama. Uzgred da napomenem da je samo dva dana ranije u Londonu Urugvaj igrao sa Engleskom nerešeno i da većina igrača Urugvaja igra širom sveta za sumu od 5, 10 i više miliona dolara, a da su pojedini igrači branili boje svoje reprezentacije i više od 50 puta.

Ne sumnjajući u objektivnost vašeg cenjenog lista nadam se da ćete i ovaj moj dopis "žigosati".

S poštovanjem
Anđelko Nikolić, Subotica

U principu, slažemo se s Vama da se pomenuti članak može tumačiti kao zloban. Ali, ne protivu nogometaša nego protivu onih koji ih koriste da nam u periodu mraka osvijetle dan, kada se tvrdilo da se struja ne izvozi. Na primjer.

"Žig" je dvotjednik, a uspjeh protivu Urugvaja stigao je između dva broja. Čestitamo.

LOTUS AUTO ŠKOLA ISKOLA
SUBOTICA
Trg Žrtava fašizma 11
52-209

Okom deteta

PORODIČNI SPOMENAR

Deca su uz pomoć vaspitača i roditelja pravili svoj porodični spomenar u koji su ušli likovni radovi i verbalni iskazi o sledećim temama: "To sam lično -ja"; "Ko je sve morao da se rodi da bih se ja rodio"; "Kako sam došao na svet"; "Na koga ličim"; "Moje sestre - moja braća"; "Jedan dan u životu moje porodice"; "Moja druga kuća"; "Porodični grb". Neke od ovih igara su već ranije igrane, ali u ovoj etapi projekta glavni akcenat je na što većem uključivanju porodice. Cilj je unapređivanje dečjeg samopoštovanja pružanjem podrške dečjoj slici o sebi kao članu svoje porodice i preras-tanje lične istorije i istorije onih osoba koje su detetu najznačajnije, u jedinstvenu sliku o sopstvenom poreklu, vrednosti, integritetu...

Na prvoj stranici detetovog spomenara je njegov portret. Sva deca su se trudila da sebe nacrtaju sa mnoštvom detalja koji ga karakterišu, a neki su sebe nacrtali onako kako bi voleli da izgledaju.

Tamara (6 g. Mali Bajmok): "Ja sam sebe nacrtala kako se vidim u ogledalu."

Bojana (6 g. Mali Bajmok): "Sebi sam nacrtala zlatne minđuše, sad ih ne nosim jer mama misli da ću ih izgubiti."

Željko (6,5 g. Mali Bajmok): "Sebi sam nacrtao crnu kosu a ne plavu, jer bih to više voleo."

Miroslav (6,5 g. Mali Bajmok): "Ja ne znam lepocrtati, samo ovako ne lepo, ali sam ja zato lep."

Sanela Z. (6 g. Mali Bajmok): "Niko nije kao ja, ja imam bucmasto lice i lepu kosu i lepa sam."

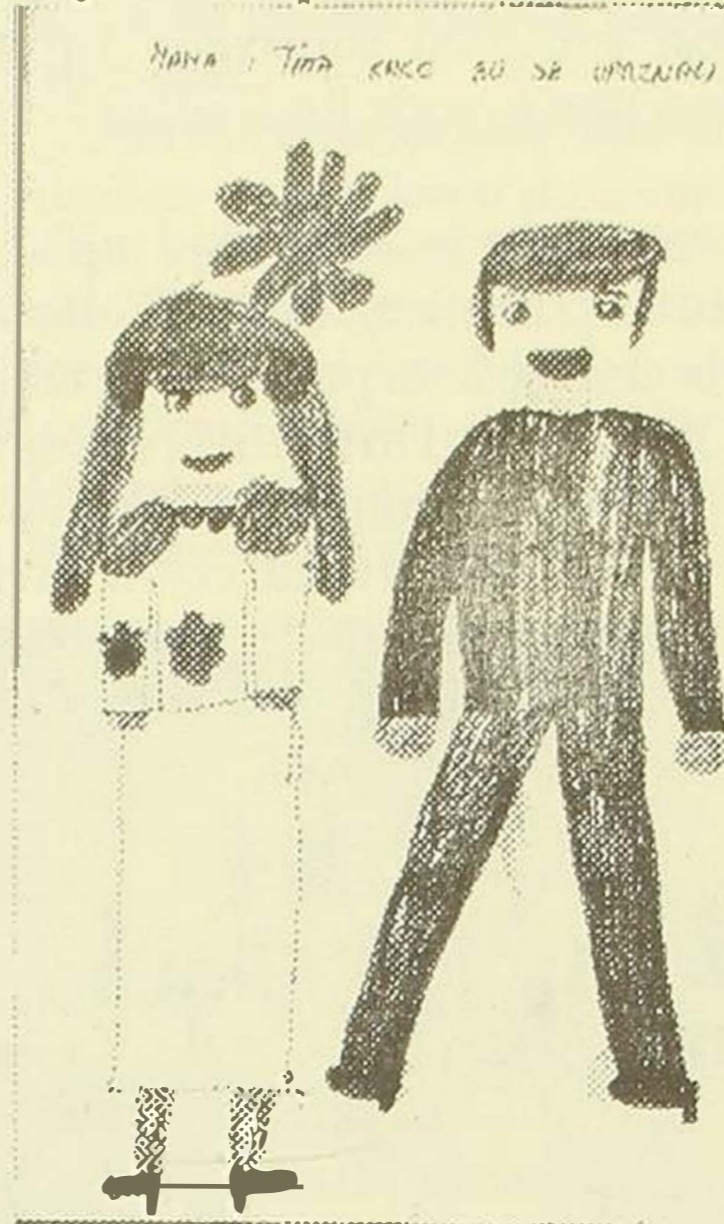
Igra "Porodični rodoslov" je naravno morala naći mesto u porodičnom spomenaru. Cilj je uviđanje svakog člana porodice za ostale članove i shvatanje porodice kao nedeljive celine čiji su članovi neposredno i posredno povezani među sobom. Deca su na razne načine prikazala svoj rodoslov, ali je to najčešće bilo u vidu drveta čije su grane pojedini pojedini članovi porodice sa mamine i tatine strane.

"Meni je deda koji je živio sa nama umro, ali sam i njega nacrtao da ga ne zaboravim i on je u našoj porodici." Atila (5,9 g. Mali Bajmok)

Jedna od tema je bila i "Kako sam došao na svet". Deca su donosila fotografije sa venčanja svojih roditelja, a pitali su i kako su se upoznali, kako su oni tacla izgledali...

"Tata je rekao da je moja mama bila najlepša u prodavnici i on je stalno dolazio da kupuje kod nje." Damir (6 g. Mali Bajmok)

"Moji roditelji su se već davno, davno

Tatjana Zvekić: Mama i tata kako su se upoznali (M. Bajmok)

upoznali i jedva se sećaju." Irina (6 g. Mali Bajmok)

U okviru igre "Na koga ličim" deca su crtala figure svih članova porodice i svoju, a zatim su linijama povezali one detalje koje je nasledilo od članova porodice.

"Lep sam na tatu a vredan sam na mamu. Pаметan sam i na mamu i na tatu." Vlado N. (5,7 g. Mali Bajmok)

"Baka kaže da imam isto tako loše zubiće kao tata" Dalia (6 g. Mali Bajmok)

"Ja imam crnu kosu kao tata i volim da se borim kao on kad je bio mali, ali sam mršav i sitan kao mama." Siniša (6 g. Mali Bajmok)

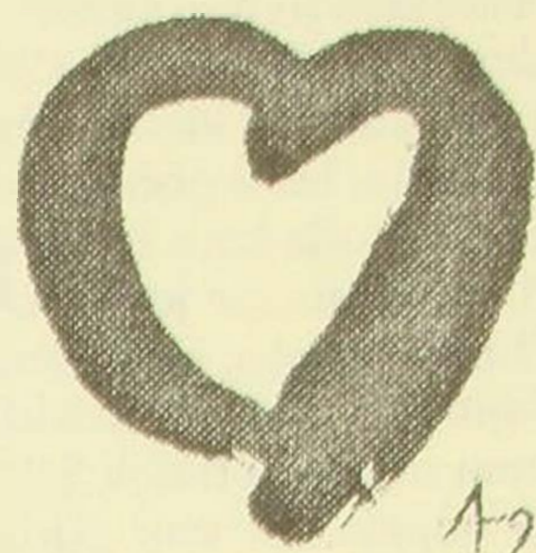
"Tata često kaže da sam tvrdoglava kao mama." Sanja (5,8 g. Mali Bajmok)

"Mama kaže da ne zna na koga sam tako nemiran." Čaba (6 g. Mali Bajmok)

"Ja sam tiha na tatu i lepo crtam na mamu." Tamara (6 g. Mali Bajmok)

„Ličim po izgledu i na mamu i na tatu. Dobar sam i mama i tata su dobri.— Igor H. (6 g. Mali Bajmok)

Dijana Kopunović, dipl. psiholog

A 7095

14.2.95

Sve najlepše u 1995
godini.
(za dobro zdravlje, mirnog
i srećnog života)
Hvala roditeljima

U prostorijama KUD "Bunjevačko kolo" u tijeku je druga prodajna izložba uskršnjih šarenih jaja i čestitki. Izložba je otvorena do 12. travnja.

Djevojke, želite li svoje polivače darivati lijepim i tradicionalnim poklonom, posjetite izložbu.

Toth-optika
SUBOTICA

Subotica

Tel: 51-045 Moksima Gorkog 26

Radno vreme

Radnim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Subotom 9.00-12.00

Radno vreme ocnog lekara

Radnim danom 17.00-19.00

Kako prati zube?

Djeco!

Da vam osmijeh bude blistav, a zubi zdravi i sposobni da vrše svoju zadaću - odgrizanje i žvakanje hrane - potrebno ih je redovito prati.

Perite ih poslije svakog jela!

Uz dobru četkicu i pastu za zube važno je znati i način na koji se zubi četkaju. Četkica treba odgovarati veličini dječjeg zubala. Najbolje su one male četkice veličine 12-15 cm. Dlačice su od umjetnih vlakana, zaobljena na vrhu, a poredana u snopićima oblika obrnutog slova "V".

Uz dobru četkicu uzmite patu koja "ne grize". Tako će moći duže četkati, a time i bolje očistiti sve dijelove zuba. Nakon pranja zuba

koje traje oko 3 minute četkicu isperite, a svakih tri do četiri mjeseca zamjenite novom.

Kao što svoje tijelo perete sa svih strana, tako je potrebno oprati i zube. Dakle, vanjsku stranu, unutarnju, grizne površine i prostor između zuba.

Kako upotrebiti četkicu sa pastom?

Najbolji način četkanja je kružno četkanje od "crvenog prema bijelom". To znači da kružimo četkicom od zubnog mesa prema kruni zuba obuhvaćajući pri tom najviše dva do tri zuba jedne čeljusti. Četkanjem treba očistiti zube obje čeljusti.

Djeco! Da li vam se čini jednostavno? Pokušajte, ako ide teško budite uporni!

Uspjeh neće izostati!

(Iz knjige Valenta Sabolića „I o tvojim zubima“)

Spomenici u centru grada

Spomenici, skulpture, spomen ploče, obelisci, triumfalne kapije, fontane itd. u jednom gradu imaju višestruku funkciju. Trebaju da podsećaju građane na značajne ličnosti koji su rođeni, ili jedno vreme delovali u tom gradu, ili na ljude koji su nečim zadužili celu naciju ili pak čovečanstvo. Sa druge strane ti spomenici ulepšavaju čovekovu okolinu; parkovi, vodene površine koji obično okružuju takve spomenike čine prijatnije boravak u gradu, to je mesto gde građanin, ili putnik namernik može na trenutak da predahne od gradske buke i vreve. Nažalost, često neki spomenik služi političkim ciljevima, kratkoročnim ili pak dugoročnim (za veka vekove). Kada dođe do promene "vlasnika" ili režima, takvi spomenici najčešće stradaju od ruke poznatih ili nepoznatih ljudi ili mase. Vlastodršci kojima su dizani kipovi još za vreme njihovog života, nestaju sa pozornice grada u jednom trenutku, bučno ili tiho preko noći. Tako film o rušenju Staljinovog kipa u Budimpešti 1956 godine postaje antologijski, i bilo koja TV emisja koja govori o tim vremenima prikazat će bar sekvencu tog događaja. Rušenje tog spomenika označio je početak oslobođanja od jednog nametnutog i stranog režima. Ni naša zemlja ne zaostaje u tom pogledu, setimo se samo scene kada u gradu, koji je prvi poneo Titovo ime, i zato imao je i te kakve privilegije, ruše njegov kip, i neukusne scene, kada pijani četnik skakuće po licu skulpture, neubedljivo pokušavajući da nas ubedi da je došao vreme slobode od "tiranije".

Kada su 1918 godine došli "ujedinitelji" u naš grad, prvo što su uradili u "ulepšavanju" glavnog trga bio je to, da su srušili obelisk ispred Kasine (današnje biblioteke), postavljenu u slavu pobeđe subotičkih revolucionara iz 1848 godine nad srpskim trupama, koji su tada bili u austrijskoj službi. Bitka koja se odigrala kod mesta Kaponje, između Subotice i Bajmoka, nije bila ni velika ni bogzna kako značajna u okviru revolucionarnih događaja 1848-49, jedino je za subotičane imao značaj, ali smetao je novim, vlasnicima"

Iz sportske prošlosti Subotice

PRVO NATJECANJE U KERTVAROŠKIM VINOGRADIMA

Sport je u Subotici počeo dobijati pravo građanstva koncem prošloga stoljeća. Sve do tada fizička kultura je prisutna samo u arhaičnoj formi, neorganizirana i bez ikakvog sportskog obilježja, daleko od širokih masa. Zapadna kultura bila je dostupna samo malobrojnim intelektualcima i veleposjednicima i fiskulturom su se bavili, odnosno zabavljali, više iz snobizma nego zbog prirodnih potreba. Široke mase sport posmatraju kao isključivu zabavu malog broja privilegiranih sloja ljudi i nije načisto s njezinim pravim ciljevima i značajem. Ovo ukazuje da je sportski život u Theresiopelu još kako oskudan i daleko od Gata i Vučidola.

U periodu između 1870. i 1880. godine započinje kapitalistički razvitak; varoš se urbanizira a društveni život biva sve intenzivniji. Pod utjecajem zapadne mode pojavljuju se i novi sportovi koji svojom atraktivnošću privlače sve veću pozornost mladeži željne novih zabava.

U to vrijeme pojavljuje se na sportskom polju jedna izuzetna osoba - Palićanin Lajos Vermes (1860 - 1945), koji će udariti temelje suvremenom sportskom životu, a sam vrsni natjecatelj i organizator mnogih natjecanja. Kalman Petković u svojoj publikaciji "Régi szabadkai játékok" piše: "... Jedan šesnaestgodišnji mladić iz bogate familije putuje čak u Napulj s ciljem da tamo s izvornih grčkih skulptura modelira disk. Subotičani se s tim modeliranim diskom i drugim sportskim rekvizitima upoznaju u mjesecu kolovozu 1878. godine. Tada je u Kertvarošu, gdje su u to vrijeme bili vinogradi i voćnjaci na praznom Vermesovom placu tamo negdje preko puta današnje - Birografike -, priredena prva javna atletska predstava. Onovremeni tisak, među raznim natjecateljskim disciplinama spominje trkačke i bacačke numere, mačevanje, hrvanje i tjelovježbu. Među akterima su mahom imena bogatih pojedinaca, uglavnom imućnih intelektualaca..."

Činjenice ukazuju da je već u to vrijeme u ovoj varoši bilo ljudi koji su se zanimali za suvremene sportove. Drugim riječima, bio je to neka vrst pokreta, makar i u početnom stadiju.

grada, jer ih je podsećala na poraz "njihovih". Nekoliko godina kasnije malo dalje postavljen je brže -bolje napravljen spomenik kontroverznom srednjovekovnom plaćeniku Habsburgovaca, i dvojici njegovih navodnih saradnika. Tvorac kipova Palavičini nije se baš trudio da napravi remekdelo, znao je da radi po političkoj narudžbi i da će mu "umetnost" svakako "proći".

Po već viđenom scenariju prvi posao Hortijevih "oslobodilaca" bio je da sruše kip Crnog Jovana, i da mu odrube glavu po drugi put. Za svaki slučaj obezglavljeni su i ostala dva kipa. Ovaj čin dostojan nekadašnjih vandala, koji su tako postupali sa kipovima dok su pljačkali Rim, imao je cilj da prikaže, da se vratila "hiljadugodišnja mađarska civilizacija" na ove prostore. Hteli su podignuti nanovo obelisk u čast bitke kod Kaponje stim da ispišu i imena poginulih na spomenik. Ali isprečio se jedan nepredviđeni detalj. Većina imena su bila slavenska (1848 većina stanovnika Subotice bili su Slaveni-Bunjevci), pa je taj podatak i logičan, ali pobudene nacionalne strasti to nisu mogli da "prihvate", i odustali su od podizanja obeliska.

Obezglavljeni Jovan i njegovi drugovi skoro pola veka "počivali su u miru", prvo u jednom podrumu zatim u dvorištu Likovnog susreta, sve dok ponovo pobudena nacionalna svest nije se setila, da pošto je Srbija ponovo "jedinstvena", treba postaviti i neki pravi "srpski" spomenik, da se zna ko je "gazda". Ali isprečila se novopodignuta fontana. Oni najvatreniji zagovarali su da treba fontanu srušiti i Jovana vratiti na njegovo staro mesto. Srećom postignut je kompromis, i Crni Čovek je poostavljen na drugo mesto. Priče da će se i ostali uklonjeni spomenici vratiti na trg zasad ostaju bajke. Radi se o spomeniku Svetom trojstvo i kipu svetog Florijana, zaštitnika grada od požara, koji sada stoje oko Velike crkve. Za utehu služi, da ako su već sklonjeni, onda bar nisu uništeni. U susednoj Mađarskoj izgradili su poseban park gde su smestili sve spomenike iz "komunističkih" vremena, i taj park danas je već turistička atrakcija. Izgleda da od 1941 godine komšije su nam malo uznapredovali. Lično sam protiv rušenja spomenika, ali i postavljanja bilo kakvih spomenika iz političkih razloga, ali ako su već postavljeni, možda je bolje ih ne dirati, neka stoje kao dokaz jednog vremena koji je za nama.

Zsombor Szabó, arhitekta

Na kertvaroškim natjecanjima, pored tzv. aristokratskih sportova (mačevanje, jahanje, tenis) predstavili su se natjecatelji "pristupačnijih" sportova običnom čovjeku (trčanje, bacačke discipline, hrvanje). Ova natjecanja su proizvod građanskog progresa i vjesnik su suvremenog sporta.

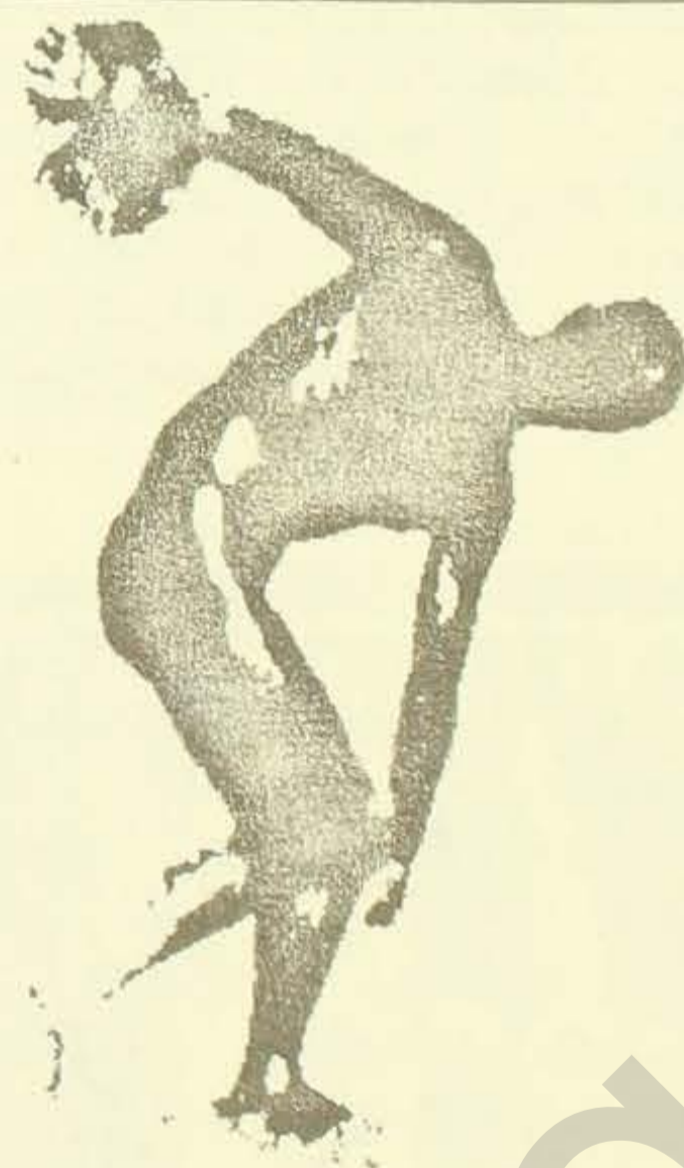
Inicijator premijere je Lajos Vermes, koji je od svog života pol stoljeća i mnogo novca posvetio sportu. Poput baklje prenosi zrake sporta i izvan svoje voljene varoši u razna mjesta širom Vojvodine. Sudjeluje u osnivanju "Subotičkog gimnastičkog udruženja" (Szabadkai torna egylet). Uz neumorni fanatizam natječe se, organizira natjecanja i društva u mjestu i izvan njega. Njegov i subotički primjer služi kao putokaz i drugima, pa se u raznim mjestima Vojvodine osnivaju atletska ili tjelovježbačka društva: 1882. u Senti, 1883. u Pančevu, 1884. u Bečkerek (Zrenjaninu), 1887. u Somboru itd.

Stečeni ugled izvan granica Vermes može zahvaliti velikim natjecanjima koje organizira dva puta godišnje, počev od 1880. u Subotici, tj. na Paliću. Na ovim "Palićkim igrama" ili "Malim olimpijadama", kako su rado nazivali ova natjecanja, pored domaćih, sudjeluje i veliki broj inozemnih natjecatelja koje promatra više tisuća posjetitelja. Nevjerojatno - više tisuća! I to u vrijeme kada Subotica s okolicom broji svega 50.000 stanovnika.

Nije pretjerano ako danas tvrdimo da je ovaj pionir sporta za ugled Palića, kao toplice i izletničko mjesto, učinio ogromne usluge.

Bilo kako bilo, činjenica je da je kertvaroška premijera bila uvod u organizirani sportski život.

Ante Zomborčević

Vermes je vjerojatno sa ovakve skulpture modelirao disk

Nova knjiga

Prvi bunjevački imenoslov

Nedostatan broj relevantnih znanstvenih studija o povijesnom, kulturnom ili etnološkom naslijeđu bunjevačkih Hrvata uzrokovan je pomanjkanjem insitucija, a kojih bi zadaća trebala biti organiziran rad glede znanstvenog izučavanja takovih tema. Tome su doprinijele nepovoljne društvene prilike tijekom socijalističkog doba, kao i, to moramo priznati, pomanjkanje sluha kod političkih i kulturnih djelatnika nakon njegova pada koji skrbe na uspostavi strukturalnog organiziranja ove nacionalne zajednice. Jer bez zahtjevima vremena primjerenim projekata, koji mora objediniti ljude po struci u insitucijama, te sustavno zatim raditi na tome, bunjevački Hrvati, kao i Hrvati u SRJ, tiho odlaze u duhovni provincijalizam, vulgarno narodnjaštvo i folkloristiku.

U takovoj situaciji kapitalna djela nastaju zahvaljujući romantičarskom entuzijazmu pojedinaca. To je slučaj i s "Imenoslovom bačkih Bunjevaca" **Marka Peića** i **Grge Bačlije**, Subotičke novine – Matica srpska, 1994. godine. Nanovo je ovaj autorski dvojac, ranije s najznačajnijim do sada leksikografskim djelom "Rečnik bačkih Bunjevaca", objelodanio plodove svog prijegornog sakupljačkog rada u svezi s pitanjima bunjevačkog imenoslovlja.

Istine radi, o nekim aspektima u nekoliko navrata je o imenoslovlju bunjevačkih Hrvata već bilo pisano. Ali samo uzgred, ne s jedino tim ciljem, nego kao nezaobilazni dio širih rasprava drugih svrha. To je slučaj sa Sekulićevom summom bunjevačkih Hrvata u vidu knjige "Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca", JAZU, Zagreb 1986. i drugo izdanje pod nazivom "Bački Hrvati", JAZU, Zagreb, 1991., gdje je odjeljak X. pod nazivom "Imena i prezimena bunjevačkih Hrvata" obradio nešto od toga. Bilo je i manjih radova koji su obradili ovu temu na određenom užem zemljopisnom dijelu. Najveći rad na tome polju dakako je "Povijesna antroponimija bunjevačkih

Hrvata u Mađarskoj" Živka Mandića, Budimpešta, 1987. Također o nekim aspektima imenoslovlja pisali su, pored navedenih, i gotovo svi autori koji su pisali povijesne radove o Bunjencima. Glavna značajka svih tih radova je necjelovitost ili nepotpunost. "Imenoslov bačkih Bunjevaca" Peića i Bačlije, čini mi se, uspješno je to prevladao prikazom viševrsnih strana imenoslovlja i obuhvatom šireg zemljopisnog prostora na kojemu Bunjevci žive.

Crpeći građu iz knjiga rođenih, umrlih ili vjenčanih, kako crkvenih, tako i svjetovnih, iz 7 mjesta u jugoslavenskom dijelu Bačke i iz 21 pisanog djela, koautori su uspjeli sakupiti i obraditi oko 4700 prezimena, 480 osobnih, muških i ženskih imena, zatim 1656 obiteljska i 830 osobna nadimka, "prdačna imena", što kao pothvat dvojice ljudi izaziva strahopoštovanje. Prezimena bačkih Bunjevaca (str. 19 – 152), pored fonetskog napisa donijeti su i u etimologijskom obliku, onako kako su u nekom povijesnom dokumentu zabilježeni; zatim navode se mjesta u kojemu se ono javlja, te koje godine se prvi puta javlja ili pak godinu kada nestaje. Obiteljske nadimke (str. 155 – 178) prati prezime obitelji čiji je nadimak, kao i mjesto u kojem obitelj živi ili pak potječe. Osobna imena kod bačkih Bunjevaca prikazana su na stranama od 181 do 189. i donose korijen imena iz kojeg je postao skraćeni oblik u uporabi (Sive od Silvester), dok osobni nadimak (str. 193 – 205) stoji uz ime i prezime čovjeka čiji je, kao i mjesto odakle je.

Ono što se nadaje problematično u ovome izuzetnom ostvarenju po mojemu sudu sadržalo bi se u sljedećem. Prvi je problem, što smatram najvećom greškom, nepostojanje jasnog kriterija za unos u korpus bunjevačkih prezimena onih prezimena koji nemaju južnoslavenski korijen, pa prema tome nose u sebi problem nacionalne pripadnosti ljudi koji nose to prezime. Prije svega je tu problem njemačkih i mađarskih prezimena. Jer, teško da su prezimena Burger, Fleckenstein, Altinger ili Schefer bunjevačka. Ona mogu biti prezimena pobunjevčenih Nijemaca, što onda stvar mijenja iz osnova. Isti je slučaj i s mađarskim prezimenima: mađarsko prezimo Birkaš (str. 29) ili Kesthelji (str. 76) ne prati natuknica da je

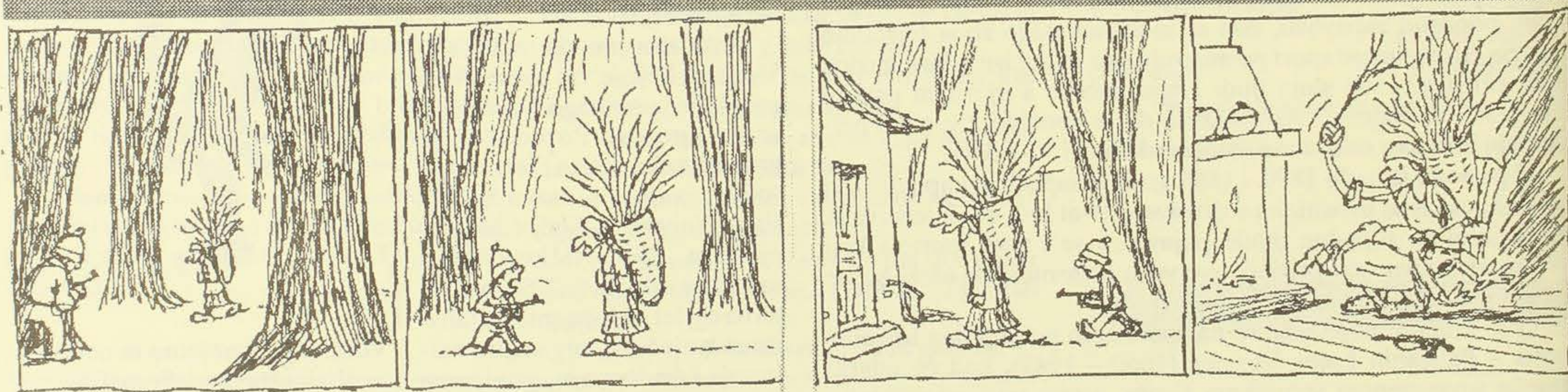
mađarsko (!), a za Halász se kaže "skoro sve porodice su pomađarene", a vjerojatno je slučaj obrnut, isto i s Urbán uz koje stoji "deo ovih porodica su Mađari", a zapravo se kod drugih radi o pobunjevčenju. Drugim riječima nema preciznog kriterija za podjelu bunjevačka i pobunjevčena. Dakako je tu još veći problem s prezimenima koja svoj korijen duguju nekim drugim slavenskim jezicima ili obliku prezimena kod njih: recimo slovačkom Benčík i Davčík ili poljskom obliku Rożumberski ili prezime Petrović za koje se i kaže "sa ovim prezimenom su sve Srbi", a ono stoji u bunjevačkom imenoslovu!

Materijalnih grešaka ima, međutim, kod obiteljskih nadimaka: recimo nadimak Berec ne stoji ni uz jednu granu obitelj Žigmanov; zatim nema Burbarinih već Barbarinih, ili nema Frketanovih već Farketanovih. Je li to greška previda ili tiskovne naravi nije toliko bitno koliko da se ona potkrala u jednom rječničkom djelu.

Također se pojavljuju problemi kod pojašnjenja otkuda neka skraćena verzija imena duguje svoje porijeklo. Na primjer, dvojbena je da oblici Albe, Albica i Albuš potječu od Albina kako to sugerira i "Rječnik osobnih imena" **Mate Šimundića**, a ne recimo od imena Adalbert čija skraćena Albert je kod nas učestalija, a ono se ni ne spominje. S imenom Bela je još kompliciranije. Autori se drže Klaićevog objašnjenja iz "Rječnika stranih riječi" po kojemu ono potječe iz Adalberta(!), a previđaju Šimundićevo objašnjenje iz pridjeva beo, kao i njegov prijevod s mađarskog kao Vojislav. Također je teško prihvatljivo da ženska skraćena Cuna potječe iz imena Suzana, kod Bunjevaca nazočnog tek nekoliko posljednjih desetljeća.

Dakako da ove primjedbe ne žele omalovažiti veliki trud autora već prije svega ponukati rad, njihov ili drugih, na eventualnom drugom izdanju u smjeru konzultiranja većeg broja stručnih napisa i bolju provjeru, te izbjegavanje tiskovnih grešaka ujedno pokrenuti i neku vrst polemike koja bi mogla donijeti neke plodove. "Grieh" ovih primjedbi zacijelo pripada i redктору knjige dr. Dragoslavu Petroviću.

Tomislav Žigmanov

Franco Matticchio (Italija)

Poruke mira

Alternativna umjetnička trupa koja postoji i djeluje pri "Pokretu za mir Pančevo" izdala je 2. broj svog Zidnog strip magazina pod nazivom AUT! # 2 na formatu B1 (70 x 100 cm). Osnovna ideja ove neuobičajene akcije je da "promoviše ideje međukulturne razmene" što je, kako kaže priređivač, "posebno važno za zemlju kao što je Srbija, gde jedan deo stanovništva izražava strah i animozitet prema kulturama drugih naroda". Od 6 autora koji su zastupljeni svojim priložima njih petoro je iz inozemstva: **Franco Matticchio**, iz Italije, **Mark Martin** iz SAD, **Luke Walsh** iz Velike Britanije, **Kostja Gatnik** iz Slovenije i **Tierry Guitard** iz Francuske, dok zemlju

domaćina, Jugoslaviju, predstavlja **Aleksandar Zograf** alias Saša Rakezić. Autori su u kratkim strip pričama antiratne provenijencije na osoben način tako dali prilog promicanju ideje mira, a nakladnik potvrdio svrhu svojega postojanja. Po cijeni od pet dinara po primjerku drugi broj zidnog strip magazina AUT! #2 možete naručiti na adresu: Pokret za mir Pančevo, P. F. 186, 26000 Pančevo, Vojvodina.

(t. ž.)

Naš književni leksikon

Robert Tilly (Subotica, 24. lipnja 1960.), esnik, prozaist, slikar, glazbenik, prevoditelj. Nakon osmoljetke i gimnazije, koje završava u Subotici, studira na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu - odsjek za filozofiju i sociologiju. Nakon višegodišnjeg boravka u inozemstvu (Mađarska, Njemačka, Nizozemska, Belgija, Švedska, SAD, Malezija) vraća se u rodni grad, gdje živi kao slobodni umjetnik.

Književnošću se počeo baviti rano; prve esme objavio je u beogradskom studentskom časopisu "Vidici", potom u "Rukoveti", "Uzenetu", "Poljima", "Uj Szimpoziumu", "Glasu omladine", "Čeviji" (Osijek), "Letopisu Matice srpske", izdanim u "Književnim novinama" (Beograd), "Književnoj reči", "Studentu", "Delu", "Partisanu" (SAD), "Hangaru" (Amsterdam, Nizozemska) i dr. Od 1974. do 1978. bio je urednikom vlastitog alternativnog književnog fanzina "Renesansni časopis". Do sada je objavio četiri knjige: **Là poesie nunc but de rock n roll** (proza), 1978. u Švedskoj; **Trubadur** (pjesme), 1982.; **Bakenbardi i tele Wolf** (poetska proza), 1982.; **Veliki stilist i pesnik**, 1991. U tisku: **Zvuci s obale reke i pesnik**, prijevod antologije.

Naš izbor:

Slušao sam

*Slušao sam: Ako te miluje Bog,
Prikrit će jade tvog vijeka;
Ponajljepšeg poslat će anđela svog,
Da spaziš ga negdje s daleka.*

*Na vjede će sanak ti panuti blag,
Jenjavat će jadi i muke,
I anđeo bijeli uz cjelov će drag
Nad tobom sklopiti ruke.*

*A meni je grozno, ti stvorče moj,
Otkada sam nesretnik snivo,
Ponajljepši da me je anđeo tvoj
Tol toplo, tol toplo cjelivo!*

Silvije Strahimir Kranjčević

Toliko prosto

Za Katalin

*Gde god da pobegneš, pratiće te moje žilave ruke,
miris bezbrojnih cigareta i podbulo lice natečenog
zloduha.*

Čovek nikada ne beži od nečega što mrzi.

Pogotovo ne žena...

*Ja sam lepršav, ja sam duga,
šašav (i smislen) u nekoj drugoj dimenziji
onoj koju ne znaju kamene ograde
samice tvoga uma.*

*Uvek ćeš čuti iste tonove šapata,
izgovorene iz fabrike zvuka
s hiljadu ćelija koje će biti odurne
sem finalnog proizvoda:*

*glasa koji je moj
manje nego tvoj,
manje nego ičiji.*

Recimo da mi je žao.

Kome da se posvetim?

*Vračevima Japana, kovačevim udarima
koji bude trule pore nürnbergskih nakovanja?*

Jugoistočnom polutaru?

Besmislica...

*Udaviću te neptrebnim izlivima bljutavosti svoje
poezije.*

*Toliko za noćas. Sutra ćemo crtati
vatrene tenkove na kolačarskom papiru
i zelene mašine iz rafinerije mašte.*

Robert Tilly

Obilježen svjetski Dan kazališta i obljetnica rođenja Kosztolányija U spomen našem pjesniku

U čitaonici Gradske biblioteke u izvedbi kazališta "Kosztolányi Dezső" 27. ožujka obilježen je svjetski Dan kazališta. Otvarajući program prigodnim tekstom venecuelanskog skladatelja, pisca i pedagoga Umberta Orsinija, Gabriella Jónás, glumica, rekla je da se u kazalištima diljem svijeta ovoga dana vjerojatno čita sličan tekst. Prisutni na ovoj večeri imali su prigodu uvjeriti se u visoku kvalitetu izvedbi članova ovoga kazališta.

Tri dana kasnije, 30. ožujka, obilježena je u velikoj vijećnici Gradske kuće 110. obljetnica rođenja poznatog subotičkog pjesnika Dezsőa Kosztolányija. U programu su pored subotičana sudjelovali i umjetnici iz Budimpešte.

Márta Tóth

Od ovoga broja "Žig" počinje s objavljivanjem predavanja mr. Josipa Buljovčića u povodu 125. obljetnice prvoga broja "Bunjevačkih i šokačkih novina", održanoga u "Bunjevačkom kolu" 21. ožujka. Tekst predavanja objavit ćemo integralno i u nekoliko nastavaka.

Obljetnica "Bunjevačkih i šokačkih novina"

Moram u razmjerno kratkom vremenu kazati ono što je najbitnije u vezi s "Bunjevačkim i šokačkim novinama". Većina Vas je imala priliku vidjeti izložbu koja je ortvorena u petak 17. ovog mjeseca, a ovo predavanje danas je nastavak manifestacije obilježavanja 125. godina od izlaska "Bunjevačkih i šokačkih novina". Između ta dva datuma smjestio se 19. ožujka kada je pokrenut list pod nazivom "Bunjevačke i šokačke novine".

Prošlo je 125. godina od dana kada su pokrenute "Bunjevačke i šokačke novine". Svatko bi vjerojatno postavio pitanje: zašto mi to danas pominjemo i što je to toliko važno? Važno je što je to prvi pisani dokaz o postojanju jedne zrele skupine ljudi koja je bila u stanju pokrenuti list. Inače XIX. stoljeće je u Europi poznato kao tzv. vijek narodnosti, i to ne samo na području Austro-Ugarske Monarhije, nego i šire. Bilo je to vrijeme Austro-ugarske nagodbe, a potom i nagodbe hrvatsko-ugarske kojom je izmijenjen položaj hrvatskog življa u Podunavlju organa za razliku, recimo, od Nijemaca koji su tu predstavljali manjinu, ali su imali sasvim drugi položaj, jer je iza njih stajao Beč. Donesen je Zakon o narodnostima koji je predstavljao pogodan okvir za otpočinjanje kulturno-prosvjetnih djelatnosti i Ivan Antunović je mogao pokrenuti "Bunjevačke i šokačke novine". Naš je zadatak pokazati zašto je taj list pokrenut, u kakvim prilikama je to učinjeno, tko su bili glavni suradnici, kakav je bio jezik, kakva je bila uloga lista u jačanju samosvijesti kod hrvatsko-bunjevačko-šokačkog življa i, konačno, kakva je bila uloga lista u formiranju pisanoga jezika.

Poći ćemo od temeljnog pitanja: zašto je Antunović pokrenuo list? On je u to vrijeme imao već preko pedeset godina i kao svećenik, koji je službovao po selima dulji niz godina, mogao je vidjeti nedovoljnu prosvećenost svog bunjevačko-šokačkog življa. S druge strane, bio je upoznat sa zbivanjima u drugim krajevima zemlje, poznao je preporodna kretanja; mnogo je putovao, bio je vrlo obrazovan čovjek, govorio je više jezika. Vodio je prepiske s istaknutim ljudima, s nosiocima preporodnih aktivnosti u Hrvatskoj.

(nastavak u sljedećem broju)

Prosvjedni skup seljaka u Beogradu MINISTRE, NE POMAŽI NAS VIŠE!

– Sve što je republički ministar poljoprivrede do sada učinio za seljake i agrar može samo da nas natjera da mu kažemo da više za nas ništa ne čini i da nam više ne pomaže! – rekao je između ostaloga predsjednik NSZS **Dorđe Garabandić** na prosvjednom skupu zemljoradnika održanom 4. travnja na Trgu Republike u Beogradu pred oko 5.000 prisutnih.

Povod za ovaj, drugi po redu, prosvjedni skup zemljoradnika u organizaciji NSZS nije samo u tome što su postali "građani drugoga reda" nego što su svojim radom i odnosom države prema njima svedeni na prosjački štap. Usljed dispariteta cijena između poljoprivrednih proizvoda i repromaterijala, a u posljednje vrijeme i pristojbi, faktički, seljaci kreditiraju državu namjesto da država subvencionira njihove proizvode. Povoljnijom državnom politikom prema selu i seljaku riješila bi se njihova egzistencijalna pitanja, a mladi bi se dugoročnom i konstruktivnom politikom prema ovoj oblasti, vezali za selo koje je sve praznije.

Poseban problem u Vojvodini su staračka domaćinstva koja posjeduju zemlju, a nisu u mogućnosti i stanju obrađivati je. Prinudeni su zemlju izdati u zakup za zakupninu koja nije dostatna podmiriti obveze pristojbi i pokriti elementarne troškove života. No, ni zakupac nije u boljem položaju: u državi bez kredita za proizvodnju, kada obezbijedi sam repromaterijal i energente kupovinom "na crno" ostaje bez ikakve dobiti. Njegov rad se obezvređuje i postavlja sam sebi pitanje ima li smisla uopće raditi? Jer, osim izrabljenih strojeva, koje nije u stanju održavati ostaje tek snivanje o kupovini novih. Ovo je dio problema koje su nezadovoljni zemljoradnici željeli staviti na dnevni red zasjedanja republičke Skupštine. No, vladajuća stranka je ostala gluha za njihove opravdane zahtjeve.

U prijepodnevnim satima delegaciju NSZS primio je ministar poljoprivrede **Ivko Đonović**, kojemu takorekuć "nije bilo jasno" zašto se seljaci okupljaju i što traže, kada je, po njemu i republičkoj Vladi, "sve u najboljem redu"? Ali činjenice ukazuju na suprotno, a to je da ogromna većina seljaka sem obećanja, nije dobila ništa. Sit obećanja, a gladan konkretnih mjera skup se uputio pred republičku Skupštinu, gdje ga je sačekao koridor policajaca.

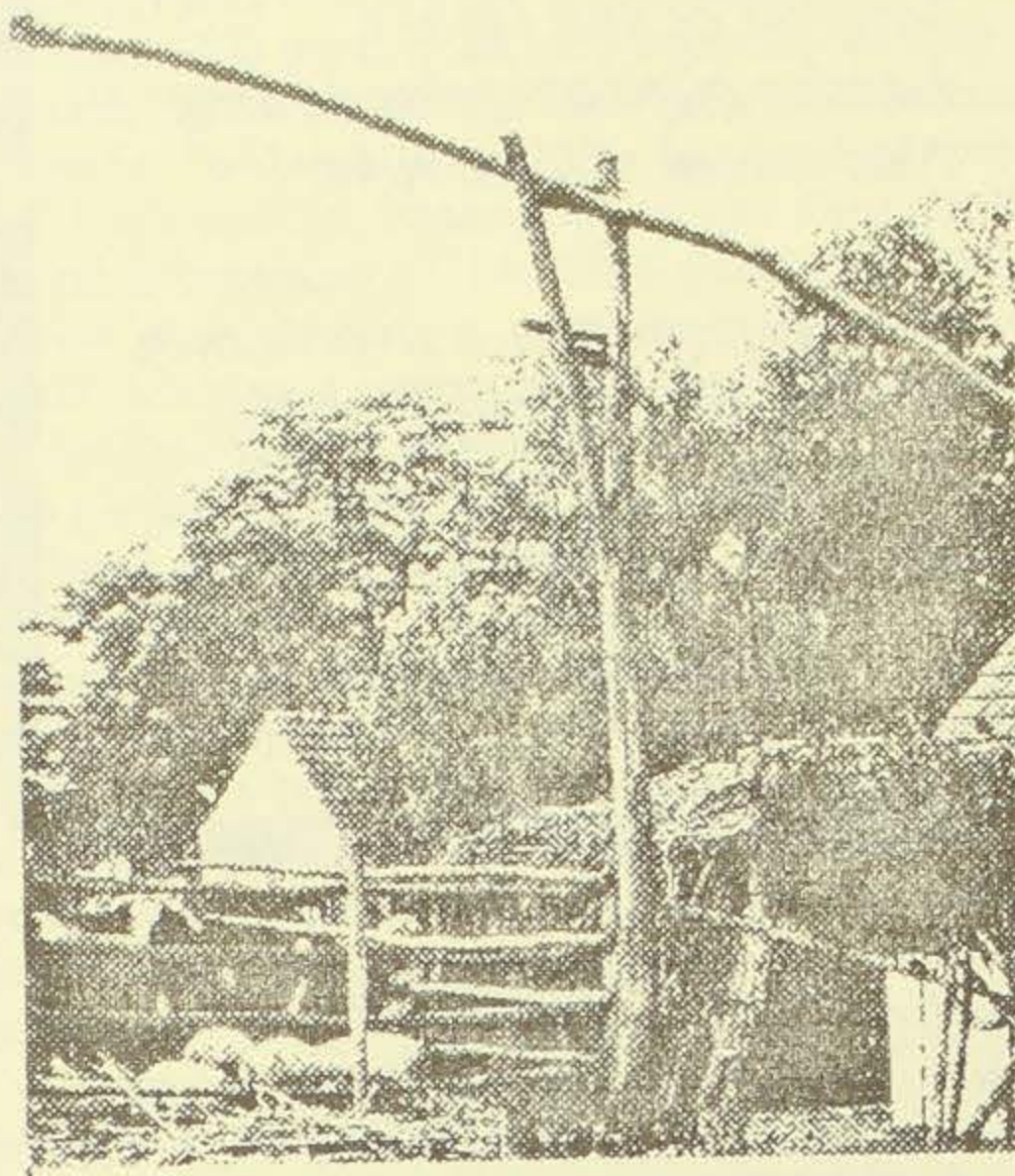
Ovdje je delegacija NSZS primljena od strane predsjednika parlamentarnih zastupničkih odbora, gdje su ponovili svoje zahtjeve i tražili da im se pomogne da se njihova problematika stavi na dnevni red skupštinskog zasjedanja.

Oporbeni zastupnici priključili su se nezadovoljnim zemljoradnicima, te je Skupština zbog nedostatka kvoruma, izostankom oporbe, prekinula rad. Nakon višesatnog čekanja delegaciju NSZS ponovno je primio resorni ministar Đonović,

prihvativši njihove zahtjeve uz obećanje da će ih razmotriti i riješiti u obostranom interesu. Dogovoren je i naredni sastanak za 14. travnja s predstavnicima sindikata prehrane, EPS, medija i metalaca, te s kompetentnim ministrima.

Strpljenje nezadovoljnih poljoprivrednika polako ali sigurno ističe, i, ukoliko Vlada ne nađe više sluha za njihove probleme, NSZS će ponovno organizirati prosvjedne skupove.

(s. i.)

Ni gornjak, ni dolnjak
kroz odžak salaša mog
više ne duše

Prodajem povoljno traktor IMT-560,
tanjiraču OLT-28, i prskalicu MORAVA-
660
tel:31-483

Navratite u poljoprivrednu apoteku
"AGROSU"

Stari Žednik, Žarka Zrenjanina 11

KORISTIĆE VAM!

Za svakog ponešto,
a za zemljoradnike najviše.

Radno vreme: od 7 do 16 časova

Subotom: od 7 do 13 časova

Telefon: 787 - 043

Zahtev Nezavisnog sindikata zemljoradnika Srbije Vladi Republike Srbije

Zahtevamo (da se):

1. Poljoprivrednici oslobode poreza na promet kod kupovine mašina, repromaterijala i sve druge robe koja je vezana za dalju proizvodnju u poljoprivredi

2. Smanjenje svih javnih dažbina za buduće godine, koje su sada enormno visoke

3. Dozvolu za izvoz viška poljoprivrednih proizvoda

4. Obezbeđenje dovoljnih količina goriva i drugog repromaterijala za 1995. godinu i naredne godine, po povoljnim cenama

5. Realnu cenu pšenice roda 1995. godine i drugih proizvoda, te njihovu blagovremenu isplatu

6. Prisustvo delegata NSZS u odborima za poljoprivredu prilikom odlučivanja o selu i agraru

7. Obezbeđenje povoljnih kredita za 1995. radi mogućnosti dalje proizvodnje s obzirom da je zemljoradnik izgubio i motiv i sredstva za dalju proizvodnju

8. Svi zemljoradnici koji su stariji od 70 godina, a poseduju manje od 3 ha obradivog zemljišta da se proglase socijalnim slučajevima, te da se oslobode svih društvenih obaveza, i da im se ima dati socijalna pomoć

9. Omogućiti zemljoradnicima otvaranje diskontne prodaje hrane u svim gradovima Republike Srbije, kako bi gradsko stanovništvo moglo dobiti hranu po znatno nižim cenama

10. Otkloniti blokadu informativnih sredstava, posebno televizije

11. U što kraćem roku vratiti selu pašnjake i utrine, te brže rešavanje predmeta povodom oduzetog zemljišta

12. Izvrši overa zdravstvenih knjižica zemljoradnika, bez obzira da li su isplatili javne dažbine

*Đorđe Garabandić, predsednik NSZS
Beograd, 4. aprila 1995.*

Žackalo iz "Poljoprivrednika" za poljoprivrednike

Snašao se

– Na našeg poslanika bacali smo drvlje i kamenje što nas nije baš najbolje zastupao.
– I šta je uradio?
– Snašao se. Tim kamenjem se ogradio od naroda!

Bukvalno

– Zdravlje na usta ulazi.
– Zato i neki naši narodni poslanici na sednicama usta ne zatvaraju od zevanja. Sve zbog zdravlja!

Raspoznavanje

– E, moj komšija, dan se po jutru poznaje.
– Tačno, komšija. Ali se zato naši narodni poslanici poznaju po psovkaama u Skupštini.

Pozorište

– Sve seoske ulice su prazne. Gde su ljudi?
– Gledaju pozorište.
– Ma, zar danju?!
– Naravno, svi su pred televizorima. Prate prenos iz Skupštine Srbije!

Obećanje

– Obećao mi je naš poslanik da će da sredi stvar oko brže isplate u zadruzi.
– Pa, sad, poslanička se ne poriče. Ali se sve češće replicira.

(na. vi.)

Vilina kosica

Parazitska biljka

Lucerka zauzima značajno mesto u hrani stoke bilo u svežem stanju kao seno i silaža, bilo kao lucerkino brašno i briketi. Ona brzo raste, ima 3 – 5 otkosa godišnje, brazuje bujnu zelenu masu, velike je hranive vrednosti i značajno poboljšava strukturu zemljišta obogaćujući ga azotom.

Međutim, lucerka mnogo strada od viline kosice. Vilina kosica je veoma agresivna, brzo se širi i za relativno kratko vreme može da uništi čitavo lucerište.

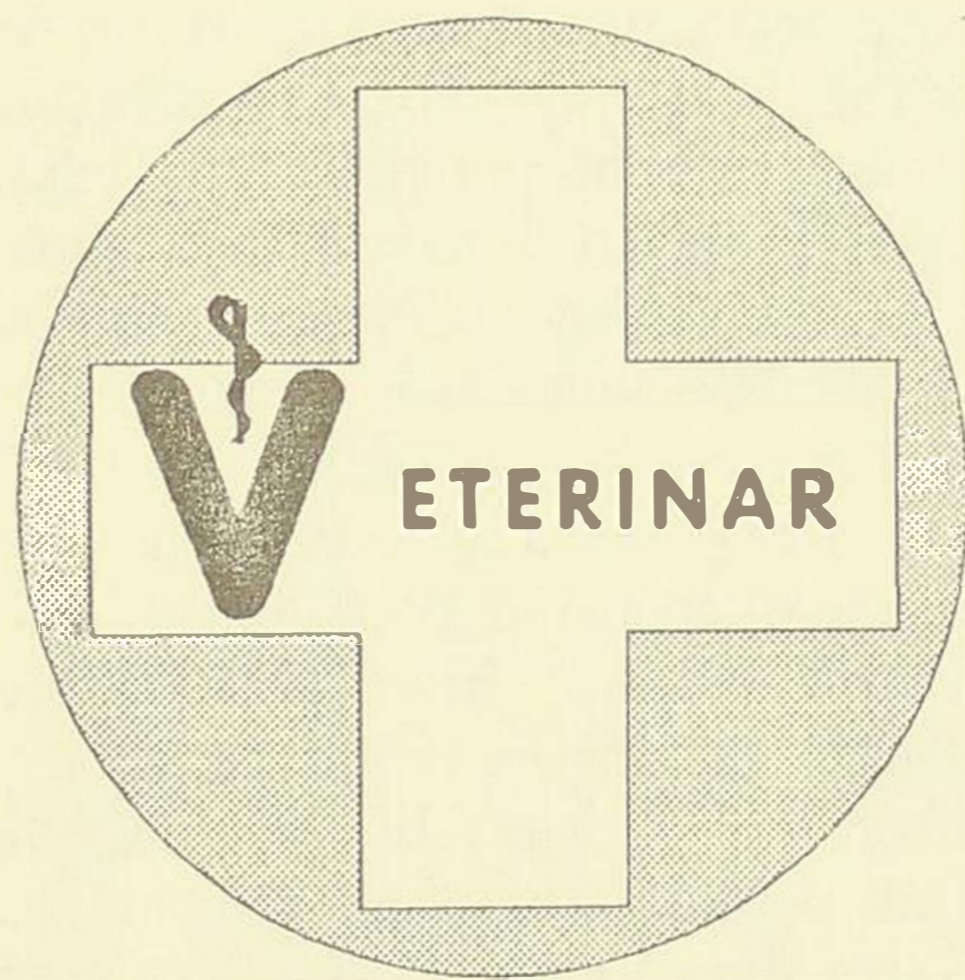
Biljke koje imaju koren, stablo i list, kao to je i lucerka, same sebi pripremaju hranu, a biljke kao što je vilina kosica (*Cuscuta* spp.) žive na račun lucerke. Zbog parazitskog načina života koren i list su za vilinu kosicu izgubili značaj. Ona kao parazitska biljka ima samo stablo i cvet. Stablo je tanko, končasto, debljine od 0,5 do 3 mm, obojeno najčešće žučkasto ili narandžasto. Stablo viline kosice vrlo brzo raste i jako se grana. Na delovima biljke koji su u dodiru sa biljkom hraniteljkom (lucerkom) obrazuju se sisaljke pomoću kojih se iz biljke hraniteljke izvlači hrana. Tokom juna ili početkom jula vilina kosica cveta. Cvetovi su sitni, najčešće skupljeni u loptaste glavice, a ređe u obliku grozdova. U glavici broj cvetova se kreće od 5 do 30. Cvetanje traje sve do prvih jesenjih mrazeva. Seme viline kosice je različitog oblika i krupnoće, a obrazuje se nekoliko nedelja iza početka cvetanja. Sitno je i zadržava klijavost od 6 do 10 godina. Pri klijanju prvo izbije deblji kraj klice, koji se pričvršćuje za zemlju, a preostali deo raste koristeći rezervne materije iz semena. Ukoliko se u blizini nalazi biljka hraniteljka – lucerka –, počinje da se uvija oko nje, za nju se pričvrsti i počinje da se hrani sisajući sokove iz nje. Ukoliko u blizini klice nema hraniteljke, klica se suši.

Vilina kosica se razmnožava i širi semenom i vegetativno, porastom stabla ili raznošenjem delova stabla. Širenje semenom je veoma rasprostranjeno. Semenom se vilina kosica širi širi iz godine u godinu na samoj parceli, a na isti način i na parcele na kojima je nikada nije bilo. Širi se na nova i mlada lucerišta. Naročito je opasno ako je seme viline kosice prisutno u semenu lucerke. Širenju viline kosice doprinosi i stoka, koja se hrani zaraženom lucerkom.

Seme ne gubi klijavost ako prođe kroz organe za varenje, pa izmetom dospeva u stajnjak. U nezgorelom stajnjaku ono ne gubi klijavost.

Suzbijanje viline kosice je zakonska obaveza. U cilju sprečavanja njenog širenja, pre svega, nužno je sejati seme koje nije zaraženo semenom viline kosice. Zato poljoprivredni proizvođači treba da seju seme sa garancijom da nije zaraženo, a to je ono seme koje se dobija sa kontrolisanih lucerišta. Od hemijskih sredstava dobri rezultati u suzbijanju viline kosice dobijaju se prskanjem zaraženih mesta Kreozanom u koncentraciji 2 – 3% (2 – 3 kg na 100 l vode). Najmanja količina tečnosti koja se primenjuje je 1 l na 1 m² lucerišta. Ovo sredstvo u preporučenoj količini uništava i lucerku, ali pošto ne prodire preko korena u biljku, dolazi do njene regeneracije. Kao metoda borbe protiv viline kosice može da bude i spaljivanje lucerišta vatrom. Ukoliko su zaražene samo manje oaze, iste se spaljuju, a to je veoma efikasna metoda suzbijanja i uništavanja viline kosice.

Mr Ivan Rudinski

PRIVATNA VETERINARSKA
STANICA

"VETERINAR"

Trg Paje Kujundžića 2/a
(kod Senčanske crkve)
telefon: 024/39-229

Radno vreme u ambulanti:

- radnim danom od 7 do 19 časova
- nedeljom od 8 do 11 časova

Hoćete jedan dobar sat?
Otiđite pišice do Palića.
To je jedan dobar sat.

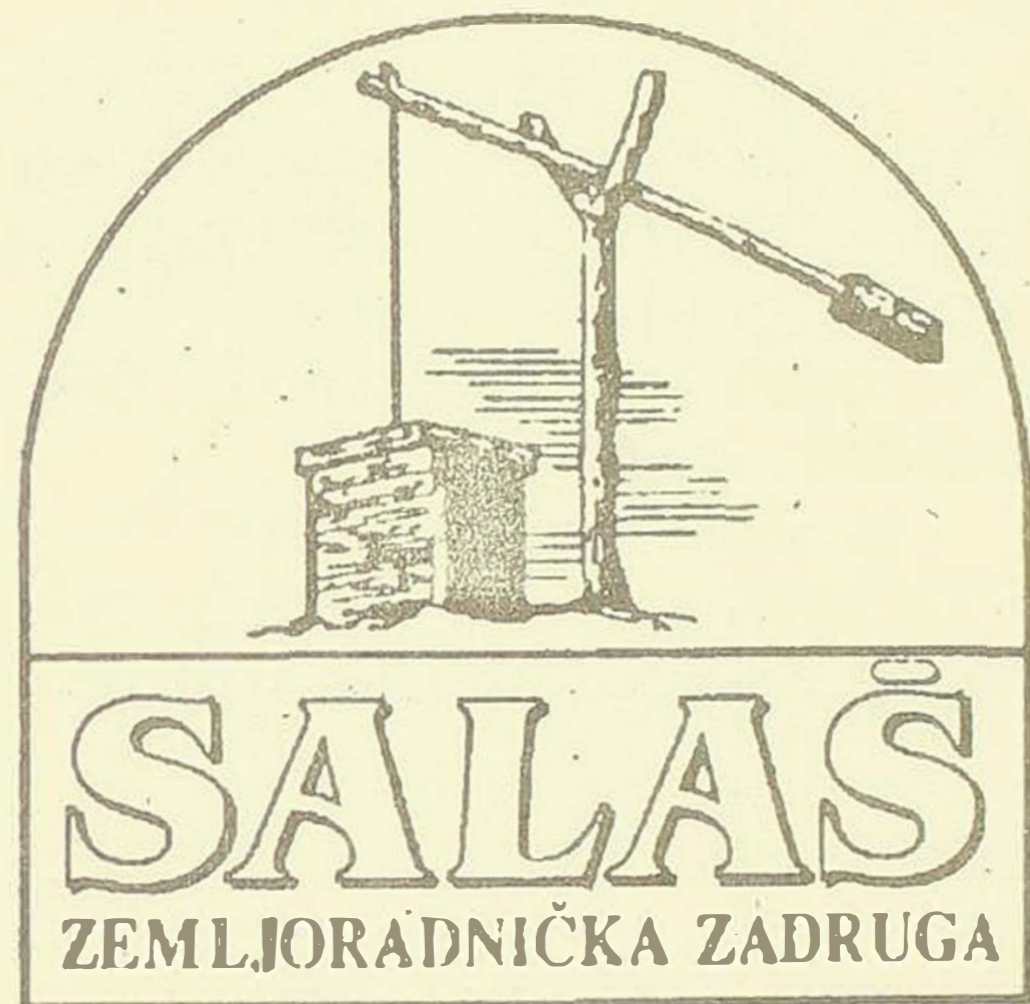
Dobro je da znate!

Šta je to "živa vaga"?

Odgovor:

Pod živom vagom, odnosno težinom u živom stanju stoke za klanje podrazumeva se težina životinje izmerena posle gladovanja od najmanje 12 sati. Ako se životinje iz bilo kog razloga moraju meriti pre nego što istekne 12 sati od poslednjeg hranjenja, onda se od konstatovane težine odbija oko 5% na nahranjenost. Ova razlika u težini kod grla koja nisu hranjena i pojena iznosi u prvih 24 sata: kod tovljenih bikova 3 – 5%, kod utovljenih svinja oko 3%, kod mršavih svinja 4 – 5%. Gubitak, odnosno razlika u težini veća je kod životinja koje se hrane zelenom, nego kod onih koje se hrane suvom hranom.

(na. vi.)

Od 18. travnja tribina "Žiga" Sam(i) protiv svih

Cijenjeni čitatelji,

Uredništvo lista od 18. travnja pokreće tribinu pod nazivom "Sam(i) protiv svih", a koja će se održavati jednom mjesečno.

Početak tribine predviđen je u 19 sati u velikoj sali "Bunjevačkog kola", a prvi "gosti" bit će članovi uredništva, koji će prisutnima pokušati predložiti dosadašnju problematiku i izložiti planove za budućnost.

Cilj tribine je da ubuduće kroz razgovor neistomišljenika razvije i pokuša afirmirati svijest o potrebi dijaloga. O imenima sljedećih gostiju tribine pravodobno ćemo vas izvijestiti.

MIKI
samostalna
vodoinstalaterska radnja

Primamo sve radove na vodovodnim instalacijama kao i održavanje istih...
po zahtjevu stranke
od 8,00-16,00 časova

da sve teče kako treba

Šarčević Miroslav
vodoinstalatler

kancelarija:
Tel: 024/ 31-598
Matka Vukovića 4
24000 Subotica

Vitaminska
biblija

**Sve što ste oduvek želeli da
znate o vitaminima a niste
imali koga da pitate
VITAMIN A**

Činjenice:

Javlja se u dva oblika: preformirani vitamin A, zvani retinol (nalazi se jedino u namirnicama životinjskog porekla), i provitamin A, poznat kao karotin (kojeg ima u namirnicama biljnog i životinjskog porekla)...

Šta vitamin A može da učini za vas:

-- Deluje protiv noćnog slepila, slabog vida i pomaže pri lečenju mnogih očnih tegoba. (Omogućava formiranje vidnog purpura u oku.)

-- Stvara otpornost prema infekcijama disajnih organa.

-- Skraćuje trajanje bolesti.

-- Održava u zdravom stanju spoljašnje slojeve vaših tkiva i organa.

-- Potpomaže uklanjanje staračkih pega.

-- Podstiče rastenje, jača kosti, doprinosi zdravlju kože, kose, zuba i desni.

-- Pomaže pri lečenju akni, impetiga (kožna bolest s gnojnim mehurićima i žutim krastama, upala kože česta kod dece), čireva, prišteva i otvorenih prišteva kada se nanosi spolja.

-- Potpomaže lečenja emfizema (emfizematičan: sipljiv, koji teško diše) i hipertiroidizma.

Oboljenja koja nastaju usled nedostatka vitamina A:

Kseroftalmija (sušenje očnih spojnica i rožnice, zakrvavljena beloočnica, upala očiju praćena crvenilom i bolima), noćno slepilo.

Najbolji prirodni izvori vitamina A

Riblje ulje, džigerica, šargarepa, zeleno i žuto povrće, jaja, mleko i mlečni proizvodi, margarin i žuto voće.

Lični savet

Ako koristite kontraceptivne pilule, vaše potrebe za vitaminom A su smanjene. Ako vaša sedmična ishrana sadrži obilne količine džigerice, šargarepe, spanaća, slatkog krompira ili dinje, malo je verovatno da vam je potreban dodatak vitamina A.

Vitamin A najbolje deluje sa B-kompleksom, vitaminom D, vitaminom E, kalcijumom, fosforom i cinkom. (Cink je potreban jetri da bi izvučla vitamin A iz svih deponovanih zaliha).

Vitamin A takođe štiti vitamin C od oksidiranja.

Nemojte dodavati vitamin A hrani vašeg psa ili mačke ukoliko to veterinar posebno ne savetuje.

Ako uzimate neki lek za sniženje holesterola, biće vam smanjeno apsorbovanje vitamina A i verovatno vam je potreban dodatak...

(Iz knjige Erlu Mindela "Vitaminska biblija")

PAO X EPI

SUBOTIČKI POSLOVNI INFORMATOR

24000 SUBOTICA, Trg Slobode 2/1

Istorijski razvoj hortikulture

Zelene površine naselja novog veka

PARKOVI RENESANSE (II)

U periodu renesanse podizanje parkova dobilo je veliki zamah i u Francuskoj, gde za razliku od Italije oni zauzimaju znatno veće površine od stotine pa i hiljade hektara. Ovo je posledica određenih društveno-istorijskih momenata. Francuska tog vremena je najbogatija i najmoćnija zemlja Evrope.

Podizanje parkova dostiglo je vrhunac u Francuskoj za vreme Luja XIV, "kralja sunca". Čuveni francuski vrtlar i arhitekta Le Notr podiže po želji Luja XIV park oko njegovog dvorca u Versaju, kao i mnoge druge koji postaju primer na koje se ugledaju ostali plemići i vladari u Evropi.

Versaj je do danas ostao primer kako se nepovoljni uslovi sredine pravilnim rešenjem mogu iskoristiti za postizanje velikih efekata. Na mestu gde se on i danas nalazi ranije je bila baruština oivičena brežuljcima sa juga i severa. Pošto je bara isušena, podizanjem šumskih masiva zaklonjeni su ružni vidici

dok su podizanjem travnjaka obezbeđeni pogledi ka određenim mestima sa lepim pejzažima. To je jedno od načela francuske škole toga vremena – obezbediti pri prostornom rešavanju detalja što bolje perspektive, poglede, vidike. Francuzi su nastojali da u podizanju zelenih površina maksimalno iskoriste biljne vrste koje u konkretnim uslovima sredine samoniklo rastu.

Parkovi koji su se podizali samo oko dvorca plemstva u pogledu veličine i lepote bili su u srazmeri sa bogatstvom i društvenim rangom svojih vlasnika. Od poznatijih parkova bili su: Tiljerije, Marli, Šantij, i Sen Klu – svi podignuti po uzoru na Versaj. I pored sve lepote parkovi francuske renesanse, kao i u Italiji, oblikovali su se u svakom pogledu i mnogim detaljima, a katkad i u celini izvesnom krutošću i monotonijom, što je bilo odraz vremena u kome su nastali. To je bilo vreme apsolutizma kada su etikecije, šablonizam i krutost i u odnosima između ljudi bile dominantna pojava.

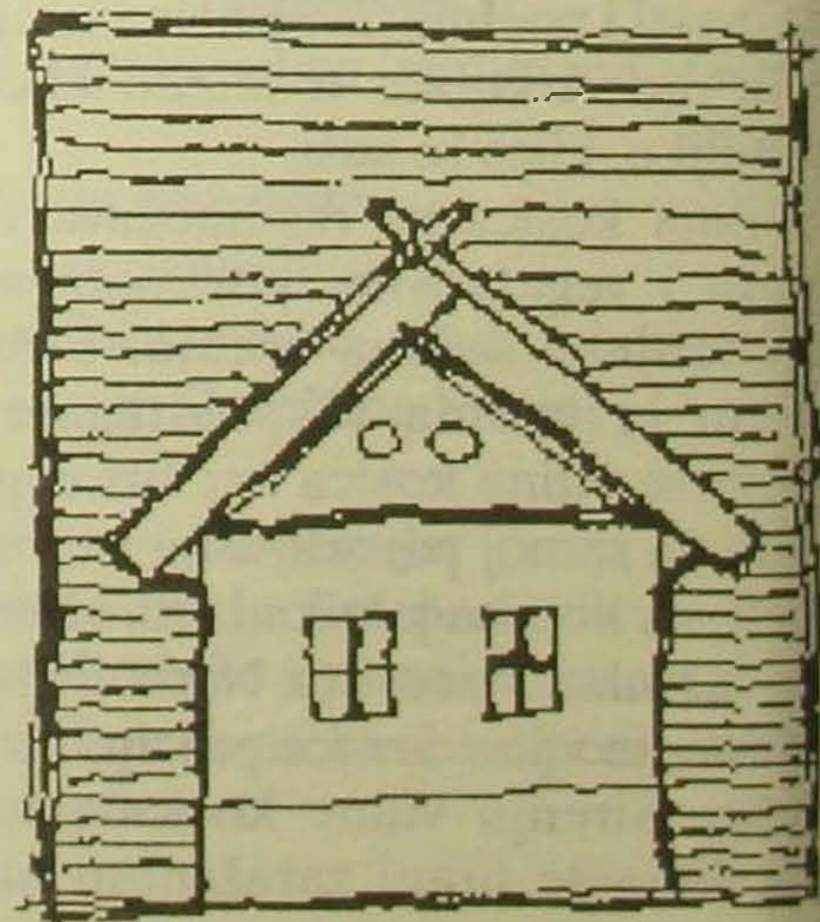
Pod uticajem francuskih dostignuća u ovoj oblasti, a kao posledica želje da se ne zaaostane u prikazivanju i isticanju moći i bogatstva, podižu se pri dvorovima i ostalih država Evrope slični parkovi. U Nemačkoj se stvara park kraj dvorca u Potsdamu, u Austriji Šenbrun, u Petrogradu takođe.

Klasičan geometrijski stil u projektovanju parkova postao je tako dominantan stil u Evropi. Za ovaj stil karakteristična su shvatanja rešavanja duhu koncepcije Le Notra.

Le Notr tretira park kao zeleno površinu sa glavnom – širokom i sporednim – ulicama. Pojedini detalji parka predstavljaju u njemu galerije, pozorišta, kula, vrata, kolonade, kabinete. U svečanim salama on projektuje tepih sastavljen od trave sa cvetnim mozaikom. Centralno mestom u parku zauzima dvorac; od juga se zrakasto paralelno odvajaju osnovne staze. U sredini parka nalazi se parter, pozorište ili bazen, odnosno ribnjak. Biljke geometrijski pravilno raspoređene, cvetne leje pravilno ovalne, okrugle ili u obliku zvezde.

(nastavlja se)

Ružica Pisanić, dipl. ing. hortikulturu

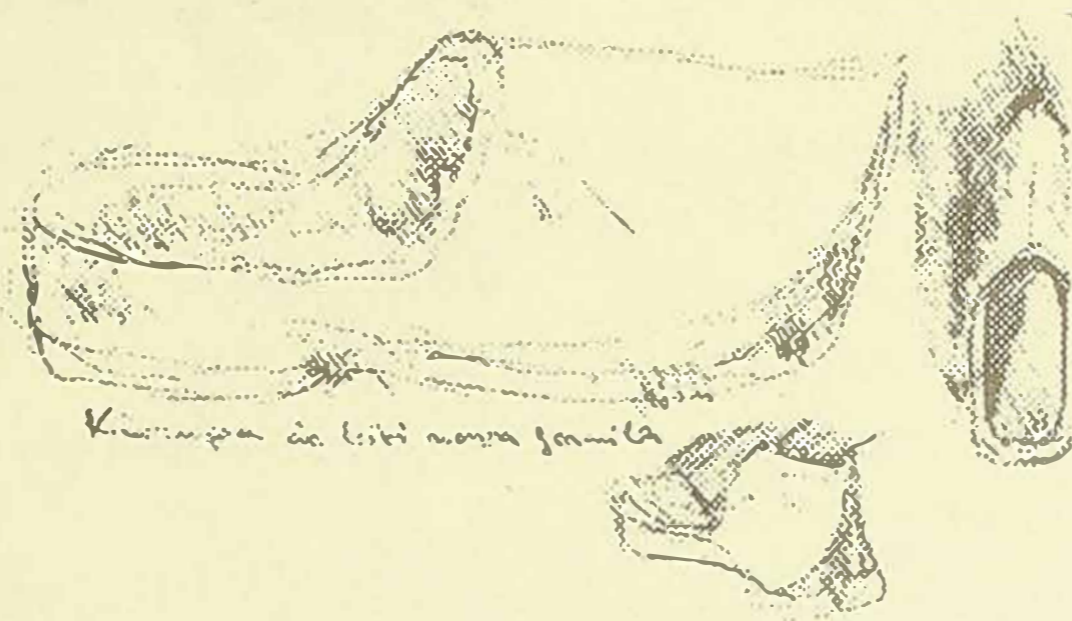

Aforizmi

- Kao bumerang pogađa slava vlastitog tvorca kad se uspava
- Noj - strategija je učinkovita (jedino) kod konkubina.
- Ako se želimo u jednoj stvari dokazati, moramo mnogim stvarima otkazati.
- U verbalnom dvoboju - čuvaj se čoraka.
- Kada samokritika postane vrlina - opasna je za vlastiti Ego.

Željko Skenderović

ZADAVIT PAJU

- Ooo! Vratio se Šime. Di je bija?
- U kulašinoj majki! Di bi bio? Otac i tebe i olaj na traktor! i mađarske, al i naše carinike! Pajo, ti nisi treću noć dočuvan. Ćiritaš se tuđoj nevolji.
- Jel se ti to na me istresaš? Očeš kazt da su te Mađžari odrali za jednu rudu gujcoškog papira?
- Ajde, sidi tu pod or, pa da ti ispripišdam kako je danas bilo na granici.
- Ta šta nisi zovnio Kerkeza. On je gazda od svi naši mrginja. Ko kadgodašnji subaša. Ta nisi čuo kako je ono prija spasio onog kockastog Božovića? Rešio Kockasti da uredi avliju i guvno oko njegove vile, al kažu mu bireši - nestalo nafte! Ta nema tu nevolje. Valjda je on čovik od povirenja, a i u skupštini je bio ispolivan vodom i ispljuvan, pa se ne pali na naftu. I tako ti on, čas posla, pošalje nekoliko cisterni priko u "šoping". No, vrag ne spava! Mađžare su podmazali, al nađe ti se jedan ukrajinac, pokrajinac, jel kako se već prdače, što valjda ne zjali u televizor pa ni ne zna koliko je Kockasti zaslužan. Prvo drug, a posli bome i gospodin. Koliko se on samo probijo umazanim laktovima kroz naš fakultet za gazdovanje, pa u

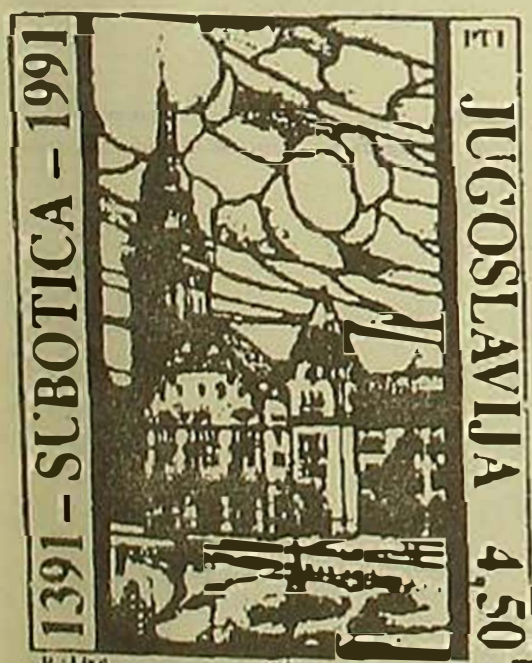
Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERU

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadorđev put 1
telefon (danonoćno): 024/51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici
„Mariška”), telefon (danonoćno):
024/762-024
- Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici
„Orchidea”), telefon: 024/752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7
telefon (danonoćno): 024/792-202
- Novi Kneževac, Maršala Tita 16

ZUPČANJE (II.)

Kako se marke štampaju u tabacima, a upotrebljavaju pojedinačno, odvajanje se vrši različito, uglavnom na tri načina: sječenjem, probadan-

jem i zupčanjem.

Sječenje smo objasnili u prethodnom broju, dok bismo se danas zadržali na probadanju i zupčanju.

Metoda probadanja je znatno olakšala odvajanje maraka, kao odsto-
janja između maraka, jer se u međuprostoru između maraka posebnom metodom vrši probadanje u različitim oblicima: točkasto, crtasto, lučno, zmi-
joliko i testerasto.

Usavršavanje odvajanje maraka u tabacima izvršio je engleski inženjer Henry Archer već 7. siječnja 1848. godine, ali je Velika Britanija tek 1854. godine počela štampati zvanično marke zupčanjem po još usavršenijoj metodi engleskog inženjera Napiera. U tom periodu, oko 1852. godine u Tokaju i Homonu u Mađarskoj od mjeseca svibnja do jeseni izdavač poštanskih maraka Ferenc Bazónyi "probada" - ili razdvaja marke posebnom metodom poznatom kao tokajski probod.

Tek 1854. godine Velika Britanija, a 1858. i Austrija počinju izdavati zupčane marke, jer je marke s probadanjem još uvijek bilo teško odvajati jednu od druge.

Zupčanje maraka razvilo se iz Archerove metode i načinjene su zumbe za probadanje maraka. Osnovna razlika u razdvajanju maraka između probadanja i zupčanja je što kod proboda-

Novom Sadu opet, i sve do Beograda. Ni tamo mu đavo ne da mira, pa kako se vrpolji izgleda da mu je i tamo tisno. Samo, di će dalje? Po mom, izgleda da će na Misec.. Kažu da su Misečari ko ludi za takima, a možda će Rusi već sutra uvest tramvaj jel onibus dotle.

- Pajo! - dreknem da ga prikinem - Mazneš i Božovića i Ruse. Meni su Mađžari uzeli deset litara olaja što sam ti nosio.

- Sidi i ne prikidaj me. - metne mi Pajo onu rundavu medvidsku šapu na rame i gurne me na šamadlu. - Di sam ono i stao? Da! Uskopištio se onaj na bajmačkoj granici pa zaintačio i ne da prinet petrolin priko granice. Ta šta divanim petrolin, naftu! Ište akcize, papir za devize, pristojbe, postrojbe, carine... Gepezi na kamionima samo izbečili oči u tog okoprnog. Jedino čega su se dositili: "Možemo li mi telefonirati?", a ovaj će još na to: "Možete, ako ćete i pokojnom maršalu, al brez carine nećete proć!" i kaki je glupav još njim da telefon. Gepezi posli tog nisu popili ni kovčeg piva, kad jevo Kerkeza i milicaja, al oni iz specijalni škula. Sad, ne bi ti lako, jel su onog carinika uapsili, jel ga poslali u... tamo di triba da je - ne znam. Al nafta je srićno stigla, a avlija i guvno su uređeni.

- Pajo! - opet ću ja. - Ako te ne pogazi onibus, ja ću te čatlovom dokusurit! Meni su prvo Mađžari uzeli olaj što sam tebi kupio, a posli i naši, da ne ostanu dužni. Pa ti misliš da Kockasti i Baščar padaju na papir, i to gujcoški?

- Ništa, ništa. - mrtav ladan će Pajo. - Drukput ćeš mi donet olaj. Ni tako još nisam mislio minjat u traktoru. Ajd, zbogom i ne sekiraj se pritirano.

Kad ga onda nisam zadavio. Al valjda će ga onibus zgazit.

Grga

danja nema papirnih "otpadaka" dok kod zupčanja, koje se vrši strojnim putem, ispadaju dijelovi papira od načinjenog kruga veličine od 0,8 do 2 mm.

Ovi strojevi za zupčanje - zumbe - su različite, pa prema rasporedu igli imamo linijsko, češljasto i okvirno zupčanje.

Linijsko zupčanje ima samo jedan red igli na zumbi pa se uspravni i poprečni redovi tabaka zupčaju redom jedan za drugim. Kod ove vrste zupčanja, na ukrštanju uzdužnih i poprečnih redova dolazi do nepravilnih rupica-krigova kao i često decentriranje maraka. Ovaj sistem zupčanja je jedan od najsporijih jer za tabak od 10 x 10 = 100 maraka potrebno je izvršiti 22 puta bušenje i pomjeranje tabaka.

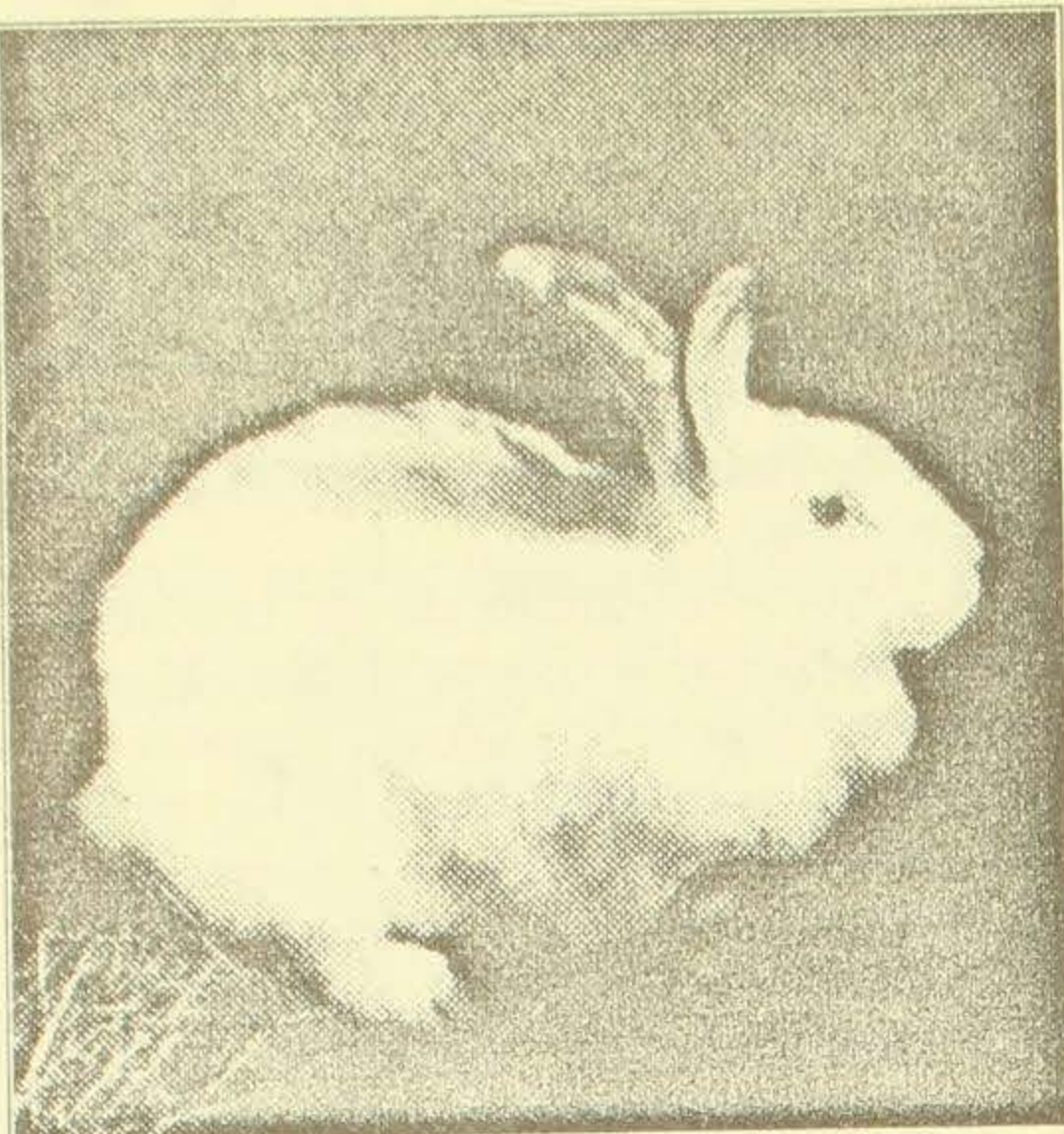
Ljudevti Vujković Lamić

Ko je kome čestitao Uskrs

Chamberlain -- Hitleru
 Neutralci -- obadvojici
 Bać Marko -- Đidi i Ivanu Ivan-
 dekiću
 Srpski kulturni klub -- bačkim Hrvati-
 tima
 Bunjevačke novine -- Blašku Rajiću
 Subotičke Novine -- Slobodnozidar-
 skoj loži
 Lacika Lipozencsich -- Jugosloven-
 skoj Akademiji Znanosti i Umitnosti

Slobodan Miladinović -- Stojanu
 Sekuliću
 Rada Lungulov -- D-- Hontu
 Nikola Rapajić -- svima našim
 političarima bez razlike
 Palfi Dezider -- Prčiću Ivi detektivu
 Hrvatski Fabuš -- Funeru
 Gospođa Lujza -- Bunjevačkom
 Žackalu i to na finom papiru

Bunjevačko žackalo, 5. travnja 1940.

Nerealne želje

Zeko je, djeco, plašljiva životinja ali kad darove nosi junačko srce ima. Stoga poželite odraslima da za dar dobiju više brige za vaše igre.

Ugroženi

Iz teksta "Bunjevci ni na nebu ni na zemlji", objavljenom u novosadskom "Dnevniku" 30. ožujka, saznajemo od predstavnika najistaknutijih Bunjevaca i Šokaca u Subotici **Marka Pejića, Miroslava Vojnić Hajduka** i drugih tko ih to u Subotici ugrožava. Ova dva najistaknutija predstavnika Bunjevaca (Šokaca očito nema) ponašaju se u našoj političkoj areni poput nedostojnog djeteta kada umoči prst u vruć pekmez pa kmeči i u glas se dere, a za sve mu je kriva majka koja ga (pekmez, a ne dijete) kuha.

Veliki ideolog Pejić kaže da su "pismom obavestili predsednika Republike Slobodana Miloševića i sva nadležna ministarstva da pre svega traže status konstitutivnog naroda, jer se ne smatraju nacionalnom manjinom".

– Mi smo zajedno sa Srbima u Subotici narod, a ne manjina i zajedno sa njima smo stvarali Jugoslaviju. – tvrdi Pejić.

Dobro, gospodin Pejić je tu možda 50% u pravu, a zajedno s Hajdukom, koji s drugima tvrdi isto, oni su onda možda 104% u pravu. Ali, otkuda onda svoju dječju zloću usmjeravaju da njih u "Subotici ugrožavaju nepriznavanjem i drugim ignorisanjem rukovodioci Skupštine opštine iz redova SVM i DSHV-a i iz tih stranaka". Zar oni misle da im status konstitutivnog naroda treba dati Skupština općine, mjesna zajednica, ulica, stranka ili netko drugi? I onda, da bi bili uvjerljiviji, klikću uglas: "Mi smo ovde ugrožena manjina, baš kao i Srbi".

O drugim glupostima iz teksta ove dvojice najistaknutijih predstavnika Bunjevaca i Šokaca u Subotici nemamo što reći, jer dok su oni njihovi naj-, naj-naslov u novinama "Bunjevci ni na nebu ni na zemlji" sve govori, mada je nepoznato jesu li u toj konstelaciji zemlje i neba konstitutivni ili ugroženi?

Ružni i dalje vode

Opisujući dramatičnu situaciju dijalektične igre na gostovanju kulture u mračnom & opasnom terenu agresivno raspoloženog domaćina "Ružno D.D." u zemlji Kičerijska, donijeli smo vijest na ovome sličnom mjestu o promjeni u taktici i sastavu do nemoći posrnule gostujuće ženske momčadi "Kultura". Iako toplo & mило to bijaše prihvaćeno od nazočnih navijača, velike želje za boljitkom selektorice iz Ministarstva tzv. Kulture doživjele su dodatni fijasko. Naime, na izmaku prvog dijela tzv. regularne igre rascjep je pogodio slabiji tim: oni s lijeve strane, predvođeni navaljujućem igraču Ristiću, ostali su vjerni KULT-u, dok slabiji sa sredine terena na vrijeme točne URE pobjegoše van. Igrači s desne strane, već dulje vrijeme su na margini događanja, te i dalje pokazuju obezglavljenost. Zadovoljnim igračima "Ružno D.D.", glede & unatoč, ostala je neprikosnovena vlast na blatnjavom terenu prljave igre zavodenja.

Bunjevačka narodna pripovijetka

Neslani provodadžija zasolio

Momak došo iz vojske, jedinak u oca i matere. Baćo i nana mu kažu:

- Sine, ne bi bilo zgoreg ako bi nam sad već doveo snaju.
- Oću to i ja, samo dok nađem curu za mene.

Išo je, išo, tražio i raspitivo se, pa tako sustre se i s bratom od strica.

- Došo si iz vojske? – pita ga brat.
- Ko što vidiš – jesam.
- Jesi se oženio?
- Tribalo bi, al nikako da nađem curu za mene.

Kad je čuo u čem je nevolja brat samo nakrivio šešir:

– Dodi ti kod nas, imamo lipi cura al– koliko oćeš. Dogovoru se, duvegija se u nedilju udesio i došo u kolo. Brat ga pita:

- Koja ti se sviđa?
- Ona crna s gravorastim očima. Ja bi baš tu.
- Kako oćeš, samo ta nema sriće u dicama: koje rodi svako joidite umre. Saranila je već troje.
- Ako ti kod svake ovako bisno zasoliš, bratac, ti ćeš ispast zdravo neslani provodadžija.

– Šta ti misliš da te ja ode neću oženit?! Vidi, ako baš nećeš tu crnu onda biraj koju oćeš. Naše cure su u takoj oškudici s momcima da bi se udale i za magarca samo kad bi se lipo obuko i metnio šešir na glavu, a ne da za tebe neće. Da koju uzmeš od ovi– cura, ne boj se da bi te ostavila – prija bi ti uteko od kuće.

I šta mislite šta je bio kraj? Ta oženio se on tamo i nije pobigo od kuće, jel nije bilo tog koji će mu kazat kad će i kako će.

Kazivao: Šime Poljaković, rođen 1947., Mala Bosna
 Zabilježio i obradio: Balint Vujkov